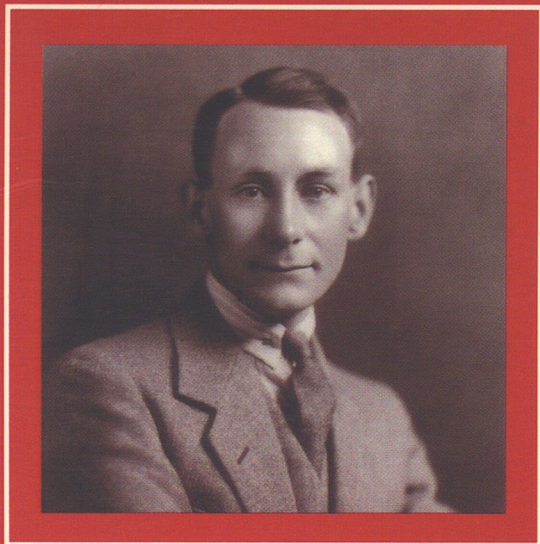
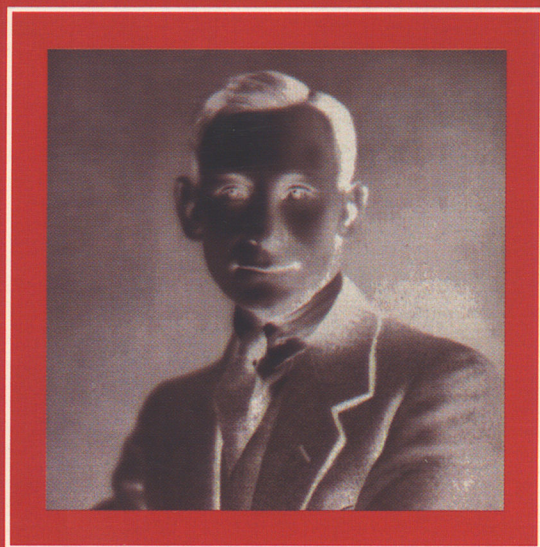

H

Universitat de les Illes Balears

La idea d'educació en l'obra de **Joan Mascaró i Fornés**

Resum biogràfic i
selecció de textos:
Margalida Munar

**LA IDEA D'EDUCACIÓ EN L'OBRA DE
JOAN MASCARÓ i FORNÉS**

Universitat de les Illes Balears

**LA IDEA D'EDUCACIÓ EN L'OBRA DE
JOAN MASCARÓ i FORNÉS**

**Resum biogràfic i selecció de textos:
Margalida Munar Munar**

Palma, 1997

© del text: l'autora, 1997

© de l'edició: Universitat de les Illes Balears, 1997

Disseny de la coberta: Jaume Falconer

Primera edició: desembre de 1997

Edició: Universitat de les Illes Balears. Servei de Publicacions i Intercanvi Científic. Cas Jai. Campus universitari. Cra. de Valldemossa, km 7.5. E-07071 Palma (Balears)

Impressió: Jorvich, SL. C/ de Francesc de Borja Moll, 22. 07003 Palma.

ISBN: 84-7632-337-9

DL: PM 1925-1997

No es permet la reproducció total o parcial d'aquest llibre ni de la coberta, ni el recull en un sistema informàtic, ni la transmissió en qualsevol forma o per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per registre o per altres mètodes, sense el permís dels titulars del copyright.

Sumari

Paraules de Joan Maimó	9
Introducció	11
Apunts biogràfics	13
Mascaró a Palma	13
Mascaró a Anglaterra	14
Mascaró a Ceilan	14
Mascaró a Barcelona	15
Anglaterra, definitivament	16
Mascaró i Mallorca	17
La idea d'educació en l'obra de Joan Mascaró	19
El fi de l'educació	19
Els mestres	22
Com s'ha de treballar per aconseguir l'educació	25
Quines coses s'han de treballar en educació	29
Coneixement d'un mateix	37
Bibliografia	47

Margalida,

Aquesta selecció dels pensaments de l'enyorat i entranyable amic que has dut a terme tan acuradament, és un encert i ha de fer reflexionar els qui volen que l'escola d'avui doni resposta a la crisi de valors.

La idea d'educació en l'obra de Joan Mascaró i Fornés és un glop d'aigua transparent, fresca i regalada. Aquesta recopilació ens descobreix un viarany que porta al cim.

Els qui avancin per aquest corriol gaudiran a plaer amb aquests meravellosos pensaments.

Enhorabona pel teu treball, que ajudarà perquè el coneguin i l'estimin, i segurament despertarà en els ensenyants una inquietud renovadora i, amb flama d'amor i entusiasme, escamparan el foc d'una elevada i justa pedagogia.

Cordialment,

Joan Maimó i Vadell

29 de setembre de 1997

INTRODUCCIÓ

Aquest recull el vaig concebre per a les persones que no coneixien l'obra de Joan Mascaró i per a les que, tot i que la coneixien, no havien reparat mai en el seu testament educatiu.

Fa vint anys de les meves primeres incursions en el magisteri: escoles d'Estiu, setmanes de Renovació Educativa, trobades d'Escoles Mallorquines, llicenciatura de Pedagogia, feina sempre relacionada amb educació..., mai no havia tingut l'ocasió de descobrir Joan Mascaró. Per això, quan en vaig conèixer l'obra, em semblà imprescindible que es divulgàs, sobretot entre persones lligades al tema educatiu.

L'objectiu d'aquest recull és el d'actuar de lupa, per evidenciar que Joan Mascaró, per sobre dels qualificatius de poeta, traductor i orientalista, en té un de tan o més gran: *mestre*.

El seu va ser un mestratge en el sentit oficial de la paraula, perquè l'exercí a l'Escola de Comerç de Palma, al Parameshvara College —Jaffna, Ceilan—, a la Universitat de Cambridge i a la Universitat de Barcelona. I mestre també en el sentit oriental, perquè tot quant havia après de la vida ho volia llegar a la humanitat. D'alguna forma, el seu llibre pòstum *La creació de la fe*, és una expressió d'aquesta voluntat.

Trobareu en el recull escrits de cinc obres diferents —totes les seves, excepte la seva traducció del *Bhagavad Gita*, la que ell estimà més, ja que s'hauria de transcriure completa, pel fet que tota sencera constitueix una paràbola poètica amb sentit educatiu. No puc evitar de suggerir-vos-en la lectura, perquè en ella hi ha l'origen de l'amor de Mascaró Fornés per la cultura oriental i el bessó del seu pensament.

L'extensió del recull que teniu a les mans no té relació amb la importància del que transmet. No us deixeu enganyar: l'obra de Mascaró Fornés és reduïda, però d'una gran profunditat. I els seus pensaments mereixen de ser llegits com ell ens suggereix a *La creació de la fe* (pàg. 141):

«Agafa un llibre sàgrat com la Bíblia i llegeix-lo:

- »1. En pla erudit.
- »2. Com literatura.
- »3. Poèticament.
- »4. Espiritualment.

»Aquestes són les maneres de llegir un llibre i potser de llegir història».

Perquè ell estimava tant la paraula, que volia transmetre la importància d'aprendre a copsar tot el

missatge que cada mot ens transmet sense desaproveitar-ne ni el so:

«Llegiu poc: però una i altra vegada, fins que cada paraula us hagi revelat els seus secrets, el seu so i vida» (1948)

Com veieu, el missatge de Mascaró Fornés és amarat de poesia.

He considerat oportú iniciar l'antologia amb un breu resum biogràfic, extret de les seves obres i sobretot de la biografia de Joan Maimó.

Mascaró amb l'uniforme de gala del Downing College. (Arxiu de Joan Maimó.)

La magnífica biblioteca del Trinity College. Conté uns cent mil volums i vint mil manuscrits. (Arxiu de Joan Maimó.)

APUNTS BIOGRÀFICS

Mascaró a Palma

Avui els pensaments de Joan Mascaró (Santa Margalida 1897; Comberton, Anglaterra, 1987) passen per ben actuals i fins gosarien obrir diàleg amb les definicions d'intel·ligència emocional i d'autoestima, com també amb la necessitat urgent d'assumir de manera positiva l'interculturalisme. Però Mallorca, fa quasi cent anys —més aïllada que ara—, no satisfieia les seves expectatives de formació. I hagué de creuar el mar per continuar els estudis que havia iniciat a Palma.

☞ J. Mascaró, com explica Joan Maimó a la seva biografia, havia estat ferit per la necessitat de formació: «Després dels estudis mercantils no vaig poder anar a la universitat però sempre vaig tenir anhel d'estudis. El meu gran mestre fou Mallorca plena de sol, de silenci i de bellesa. Els meus pensaments i anhels foren la meua universitat.»¹

De ben jove, la lectura del *Bhagavad Gita* —poema religiós hindú— impactà definitivament el seu ànim, que restà per sempre unit a la voluntat de creixement personal i de comunió amb la resta de la creació. Aquest serà un dels trets més significatius del seu ideal educatiu:

«Mascaró és l'home que s'enamora de la saviesa. L'afany de coneixement el condueix a una aventura sense límits. Descobreix que el cel i la terra són la gran escola dels homes i es preocupa fonamentalment per la persona humana, que interpreta en relació amb l'harmonia de l'univers.»²

Mascaró exercí de professor d'anglès a l'Escola de Comerç de Palma (1919-1921) en substitució de Joaquim Verdaguer. Va fer el servei militar i rebé l'oferta d'acompanyar el fill del financer Joan March a estudiar a Anglaterra, fet que es materialitzà el 1926.

¹ Maimó, J. *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la saviesa*. UIB, Palma 1990, pàg. 22.

² Janer Manila, G. Al pròleg de *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la saviesa*, de J. Maimó, pàg. 10.

Mascaró a Anglaterra

Fou durant aquesta estada a Anglaterra que conegué l'obra de Maragall, gràcies a Dámaso Alonso, ja que durant els anys de formació a Mallorca ningú no li havia parlat dels valors de la literatura catalana, i si coneixia Joan Alcover o Costa i Llobera, ho havia fet pel seu compte.

El contacte amb Dámaso Alonso li procurà de rebot la coneixença de García Lorca, Vicente Alexandre, Jorge Guillén, Gerardo Diego; així com contactes a Londres que li donaren l'oportunitat d'entrar en centres culturals i intel·lectuals, dictar conferències i fer unes converses per a la BBC (1930).

Fou encarregat d'impartir un curs de literatura espanyola a la universitat d'Oxford: La Mística de Sant Joan de la Creu i Santa Teresa d'Àvila, uns dels puntals que acompanyaren la manera de sentir del poeta i traductor margalidà.

Mascaró a Ceilan

Durant la seva estada a Anglaterra, Mascaró havia aconseguit el premi extraordinari de sànscrit, llengua que havia volgut estudiar per tenir accés directe al *Bhagavad Gita* i la cultura que l'havia produït.

El fet de conèixer sànscrit fou decisiu en la invitació que rebé de l'hindú Sir P. Ramanatham. Aquest tenia immenses possessions a l'Índia i Ceilan. Malgrat els plans inicials d'intercanviar comentaris sobre el *Gita* i rebre classes de ioga, quan Mascaró

arribà a Ceilan, el seu amfitrió havia mort. Treballà, però, en un centre educatiu al nord de Ceilan i, per la seva qualitat d'observador, fou encarregat d'expressar la seva opinió respecte de la realitat educativa de l'illa, cosa que va fer en un informe titulat: «Ideals educatius al Ceilan modern».³

Però la vida a Ceilan no li oferia prou oportunitats per continuar en el camí del coneixement. Intentà, com ja ho havia fet quan era més jove, aprofundir en les teories de l'autosuggestió: «La suggestió és la implantació en el nostre subconscient d'una idea o imatge. Si la llavor del gra arrela en terra del subconscient, aleshores es produeixen, matemàticament, uns resultats bons o dolents segons la naturalesa de la idea o conjunt d'idees implantades.»⁴

Després llegirem en la seva obra pòstuma *La creació de la fe*:⁵

«El nostre subconscient hauria de rebutjar automàticament molts de pensaments i sensacions incontrolades. Les idees negatives han de ser descartades automàticament.»

I també:

«La solució d'un problema és un fet. Com més gran és la pau de la ment, més fàcil és trobar la solució. Qualsevol preocupació, agitació o temor obstaculitza la solució.»

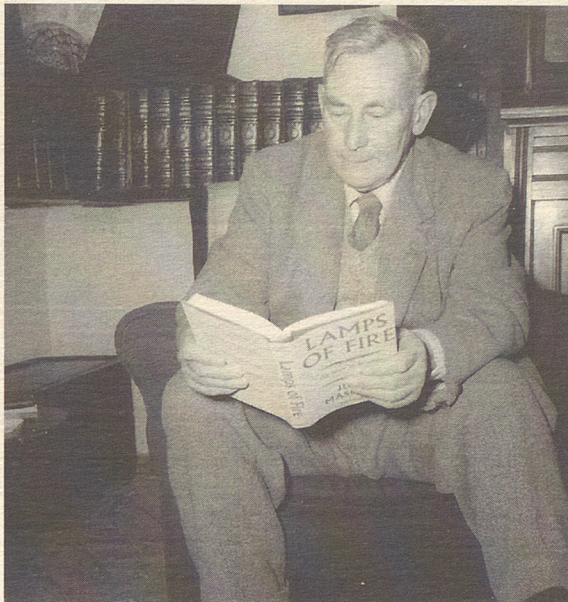
I encara més:

«Fixa la teva ment en la feina que has de fer: el teu subconscient trobarà camins i mitjans.»

³ Mascaró, J. «Ideals educatius al Ceilan»(1931), dins Joan Mascaró i Fornés (1897-1987), editada per la UIB. Palma, 1997.

⁴ Maimó, J. *Op. cit.*, pàg. 44.

⁵ Mascaró, J. *La creació de la fe*. Ed. Moll, Palma 1993.

*Mascaró al seu estudi a The Retreat, Comberton.
(Arxiu de Joan Maimó.)*

L'any 1935 i sota la presidència de Pompeu Fabra, al Casal del Metge de Barcelona se celebrà el XIII Congrés Internacional de Pen Clubs, que reuní els intel·lectuals de les lletres (Mascaró, en primer terme, durant la sessió inaugural). (Arxiu de Joan Maimó.)

Mascaró a Barcelona

El 1932 li escrivien des de Madrid. Tenien la intenció de crear una escola superior d'idiomes de la qual ell podia ser professor. Però fou la Universitat Autònoma de Barcelona que, el 1933, el nomenà professor encarregat de curs per a la disciplina de Llengua i Literatura Angleses. Signava la notificació del seu nomenament el president de la UAB, Pompeu Fabra.

Malgrat l'esperit del poble català, la universitat no havia progressat: «Catalunya, temps de la Generalitat, era un poble vivent, un poble que s'anava formant espiritualment i culturalment, tenia una personalitat peculiar i havia adquirit una identitat netament definida. Així i tot, la seva universitat estava anquilosada, era una universitat més aviat burocràtica, mol distant de les universitats europees.»⁶

Mascaró arribà a Barcelona quan tot es preparava per al canvi, i pogué amarar-se una vegada més del sentiment imprescindible d'estimar el lloc d'on véns: «Jo estim totes les terres i em sent entre germans amb gent de totes les nacions, races, religions i opinions; i crec que el motiu és que estim tant Mallorca. El meu amor a la meva terra em fa comprendre l'amor d'un castellà a Castella, d'un irlandès a Irlanda, d'un indi a l'Índia. El gran problema és crear unitats fortes, assimilant les coses universals. Aleshores es pot resoldre el gran problema de la unitat i de la varietat.»⁷

A Barcelona tingué l'ocasió de fer propostes d'activitats paraescolars: concerts, conferències, visites, concursos fotogràfics o literaris, representacions al teatre grec en una memorable Festa de l'Art; l'Índia

Clàssica: el Sakuntala, Panxatantra i el Cant XI del Bhagavad Gita o el Mahabhrata, traduït directament del sànscrit al català per Mascaró.

Segons Maimó, amic i biògraf de Mascaró:

«Mascaró, pedagog innat, es preocupà sempre per un millorament de l'ensenyança [...] Fou precisament durant els anys que va estar a Barcelona que, amb una visió més àmplia, experimentà i enriquí els seus mètodes pedagògics. No és gens ni mica estrany, a Barcelona, a més del gran director de l'Institut Escola, el doctor Estalella i Graells i d'Alexandre Galí, estava enrevoltat de magnífics pedagogs que per aquells anys d'eufòria tan amunt posaren l'ensenyament a Catalunya.

»Entre ells no hi podia faltar el seu bon amic el doctor Joaquim Xirau, que havia conegut a Cambridge i que era catedràtic de Pedagogia i d'Història de la Pedagogia de la Universitat Autònoma, i els professors de la mateixa entitat, Emili Mira, August Pi i Sunyer, Joan Roura i Parella i Joaquim Balcells, tots ells capdavanters en la renovació i el perfeccionament en qüestions pedagògiques.

»[...] Mascaró, a més d'un intel·lectual, fou uns vertader professor. Fins al darrer dia va estar al corrent de la teoria pedagògica, però sembla que sabia més que teories. Era més mestre que pedagog. Vivia el més gran del mestratge, el contacte de persona a persona, entre professor i alumne. Mascaró era entranyable, un d'aquests homes de mirada dolça i inquisitiva que amb un mig riure feia que les seves paraules i els seus consells entrassin endins. De recursos i de pedagogia en sabia per donar i per vendre; quan parlava vivificava sempre l'esperit, si bé cal

⁶ Maimó, J. *Op. cit.*, pàg. 46.

⁷ Ídem.

recalcar que el millor d'ell era sense cap casta de dubtes el seu testimoniatge com a ensenyant.»⁸

Aquest «testimoniatge com a ensenyant» és, sense cap dubte, l'únic plantejament que l'allunya del filòsof Jiddu Krishnamurti, contemporani de Mascaró i profundament preocupat pels temes educatius, però sempre qüestionant l'autoritat del mestre o el dirigisme de les religions. Per a Krishnamurti, cadascú ha de ser el seu propi mestre. Promovia d'aquesta manera una actitud d'autodescobriment del conflicte i de la consciència en general.

Un tema, per sobre de tots, unia Krishnamurti i Mascaró amb d'altres filòsofs, entre els quals destaquen Gandhi i Lleó Tolstoi: el seu horror per la guerra i la misèria humana, i la seva necessitat de contribuir a decantar la balança cap al costat de la justícia social i la solidaritat. Fou la gran preocupació de tots ells i, amb propostes diferents, tots promogueren el pacifisme i la importància de l'amor.

Mascaró manifestà repetidament que l'educació tenia un paper fonamental en el procés de canvi.

«Els seus grans amors eren la llengua i la literatura catalanes. Si no s'hagués produït la tràgica guerra civil espanyola de 1936, Joan Mascaró hauria fet tota la seva obra en la nostra llengua, en la qual, durant els anys de la II República que va residir a Barcelona, va començar a donar a conèixer les seves versions de la literatura sànscrita. Però es va exiliar a Anglaterra. A Londres va viure l'altra tragèdia, que va ser la II Guerra Mundial. Les dues guerres el marcaren profundament. La pau universal i la

pau entre els homes —que comença amb la pau amb un mateix— serien unes de les seves obsessions.»⁹

En paraules de Mascaró a Joan Maimó: «És ben hora que tots els pacifistes d'arreu del món s'uneixin per declarar la guerra a la guerra oposant l'ètica filosòfica a tota agressió militar.»¹⁰

Anglaterra, definitivament

Per aquest motiu no és estrany el seu malestar quan el sorprengué el Moviment l'any 1936, mentre era de vacances a Palma. Deixà la docència i anà a viure a Anglaterra, des d'on aprofitava per passar notícies: «Rebia i enviava cartes, i servia d'enllaç entre els amics de l'Espanya dividida que no podien comunicar-se mútuament.»

Comença a l'exili la traducció dels *Upanisad*, del sànscrit a l'anglès. La seva tasca de traductor ha estat lloada per moltíssims lectors, alguns d'il·lustres com Rabindranath Tagore o Jorge Guillén, malgrat els acadèmics, que sempre li criticaren l'excessiva subjectivitat.

Raimon Panikkar, deixeble seu, i Òscar Pujol, traductor del sànscrit al català, reconeixien en l'acte de presentació de l'homenatge a la figura de Mascaró en el centenari del seu naixement, que tota la seva feina va ser feta amb rigor extrem i prenent que cada text es pogués copsar en la llengua traduïda, de manera idèntica que en l'original.

⁸ Ibidem, pàg. 50-51.

⁹ Mir, Gregori. *Última Hora*, 26 de març de 1987.

¹⁰ Maimó, J. *Op. cit.*, pàg. 59.

Se sap que Mascaró tardà vint anys a fer la traducció del *Bhagavad Gita* i que alguns dels versos foren traduïts fins a vint vegades.

«“El gran mestre” fou més conegut al món de parla anglesa com el traductor de Penguin del *Bhagavad Gita*. Els qui tingueren la sort d’assistir als seus seminaris privats sobre aquesta “Cançó de Déu” en sànscrit, que Aldous Huxley descriví com “potser les declaracions espirituals més sistemàtiques de la Filosofia Perenne”, s’adonaren immediatament que es trobaven en presència d’un gran erudit que era també místic i poeta.»¹¹

Ja major, als cinquanta-cinc anys, es casà amb Kathleen Ellis, i tingueren un fill i una filla bessons.

Uns anys més tard, publicà en anglès «una recopilació de poemes, textos i fragments de tots els llibres sagrats i literatures filosòfiques i espirituals per mostrar-ne i confirmar-ne la coherent unitat.»¹² Aquesta obra, *Llànties de foc*, fou traduïda al català per Elisabet Abeyà i editada per la UIB i l’editorial Moll el 1986.

Mascaró i Mallorca

Malgrat la separació física, el poeta, traductor i professor continuà lligat a Mallorca: escrivint-se amb els amics, col·laborant en l’elaboració del *Diccionari català-valencià-balear*, divulgant la literatura catalana sempre que en tingué l’ocasió.

Quan morí, el 1987 a Comberton, va ser traslladat a Santa Margalida, com havia estat la seva

voluntat. Aquell poble l’havia declarat fill il·lustre el 1983; el mateix any, la Universitat de les Illes Balears, a proposta del Departament de Català, el nomenà doctor honoris causa.

Poc després de la seva mort, la seva esposa Kathleen Ellis i l’amic i deixeble, el poeta William Radice, editaren un resum del recull en el qual Mascaró havia treballat tota la seva vida.

«Durant molts d’anys omplires seixanta-un quaderns amb reflexions, pensaments i cites [...] sobretot preferies l’aforisme o pensament: escrits tan concisos, tan perfectes, que no es podien haver trobat paraules millors. Si les paraules correctes havien estat trobades per algú altre, les deixaves tal com estaven: molts dels teus pensaments eren cites. Tots —crec que aquest era el teu objectiu— es poden traduir fàcilment a qualsevol llengua.»¹³

La traducció al català de *La creació de la fe*, la va fer també Elisabet Abeyà, i l’editorial Moll la publicà el 1993.

Diu W. Radice a la introducció d’aquesta obra:

«El llibre que somniaves escriure, i esperar que aquest s’hi aproximés, havia de ser per al món modern, no d’esquena a ell. Treies les teves idees de la saviesa acumulada del passat i de l’experiència del passat, enregistrada als textos que tu estudiaves amb tanta profunditat; però el teu interès no era al passat, sinó al present i al futur.»¹⁴

¹¹ Boulting, Jonathan. A *La creació de la fe*, pàg. 180.

¹² Maimó, J. *Op. cit.*, pàg. 85.

¹³ Radice, W. A *La creació de la fe*, pàg. 17.

¹⁴ Ídem, pàg. 13.

LA IDEA D'EDUCACIÓ EN L'OBRA DE JOAN MASCARÓ

Mascaró té i dona una idea d'educació més enllà de l'academicisme i de les parets de l'aula, més enllà de l'edat escolar i de l'única influència d'un mestre. Hi és present la pròpia responsabilitat en l'aprenentatge i la necessitat que els canvis comencin dins un mateix:

«No podem canviar el món, però podem canviar el nostre món interior».

Hem de partir de la idea que ell no va pretendre fer un manual sobre educació, però sí que en tenia clara la importància:

«L'educació és l'essència d'aquest vast univers. El procés d'evolució és un procés d'educació.»

És important que s'entengui aquest recull com un extracte de la idea d'educació present a l'obra de Mascaró. Hi observarem contínuament un anhel de formació integral de la persona.

La selecció de textos ha estat ordenada en cinc capítols que pretenen captar l'opinió de l'autor respecte d'aquests temes:

– el fi de l'educació,

– els mestres,

– quines coses s'han de treballar en educació,
– com s'ha de treballar per aconseguir l'educació.

Un tractament a part –no solament com un aspecte per treballar en educació, sinó com un recurs per a totes les persones, durant tota la seva vida– mereix el bloc de pensaments referits al:

– coneixement d'un mateix,

objectiu primordial de l'existència, però que se'ns planteja unit al treball de valors, tan important i obligatòriament perenne en el procés educatiu.

El fi de l'educació

En aquest apartat s'hi troben els pensaments i escrits de Mascaró que fan referència al perquè educatiu. S'hi observa l'absoluta importància que li mereixia.

El concepte d'educació és per a Mascaró molt més enllà de les parets d'escoles, acadèmies i universitats, més enllà de l'edat escolar i més enllà de la relació mestre-alumne. És el recurs perquè l'espècie humana superi els seus propis mals: pobresa, guerres, injustícia, manca de valors.

Aquests són alguns dels conceptes clau i constants d'aquest apartat:

– El desenvolupament integral de l'individu: desenvolupament de les possibilitats tècniques, espirituals i de valors.

– Autorealització, no comparació, ni competició.

– Vida més plena: ser, en lloc de tenir; viure, en lloc de guanyar i gastar.

– Ensenyança com a sinònim de despertar, descobrir; no acumulació d'informació.

– Joia més plena, la joia de crear un món millor.

– Transformació social: un futur millor.

– Adequació dels ideals educatius a l'època i al poble on s'han de treballar.

– Superació del dilema «educació per a l'individu - educació per a la societat».

– Importància del concepte humanístic de la cultura i la seva acció a les aules.

Del llibre *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la saviesa*, de J. Maimó, UIB, 1990:

«Mai no podem deixar de banda el concepte humanístic de la cultura i per tant és necessari eixamplar la seva acció dins les aules de totes les escoles» (pàg. 51).

«Jo tinc la certesa que com a futur fonament de la cultura, tota ensenyança i particularment la universitària ha de tenir per ideal l'home integral, amb tot el desenvolupament de les seves possibilitats espirituals i tècniques, però per damunt de tot amb una taula de valors sòlidament establerta, en la qual els esdeveniments de l'esperit tinguin sempre el seu lloc primordial. Cal formar l'home obert a totes les inquietuds de l'esperit i per això s'ha de lluitar; han de lluitar tots els ensenyants per aconseguir, pels camins de l'amor i la justícia, entendre i transmetre a tots aquest ideal d'humanitat» (pàg. 51).

«Els ideals educatius vénen i van en el transcurs de la història, cosa que equival a dir que cada època i cada poble tenen els seus propis. Per tant, per fixar els ideals d'ara cal conèixer la perfecta situació del nostre temps, pensem que vivim en uns moments en què la llibertat individual ha adquirit un desenvolupament importantíssim, però s'ha de tenir en compte que, com més creix aquella, més es van presentant els deures que cal complir. Tota la vida actual gira entorn d'aquesta contradicció punyent, que queda ben patent en la relació establerta entre el ciutadà i la societat. Dins les aules s'hi ha de respirar un clima excepcional, una barreja d'il·lusió, d'exigència i de naturalitat» (pàg. 52).

Del llibre *Llànties de foc*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1986:

«Dins els límits de l'espai i del temps, l'ànima de l'home anhela la llibertat. Som aquí, en aquest vast univers, i no sabem què som i no sabem què és l'univers. D'aquí ve la pregària de l'home per la llum, la seva perpètua lluita per aprendre una mica més durant els dies del seu pelegrinatge, i el seu esforç per anar transmetent la torxa de les seves visions de generació en generació» (pàg. 9).

Del llibre *La creació de la fe*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1993:

«El fi de l'educació és una vida més plena, una joia més plena. El mestre ha de tenir una fe i donar aquesta fe als deixebles; però ha de donar als deixebles llibertat de discussió» (pàg. 36).

«El propòsit de l'educació és la virtut, no la utilitat» (pàg. 37).

«Necessitam una educació que creï una aristocràcia de l'ànima» (pàg. 46).

«En l'evolució i en la història humana els actors són quasi sempre inconscients dels amplis objectius que hi ha darrera les seves vides. Aquests amplis objectius són independents de la limitada consciència dels actors i anteriors a ella» (pàg. 48).

«La joia de la creació. La joia de crear un món millor» (pàg. 50).

«Si la gent pogués ésser educada per viure en comptes d'ésser educada només per guanyar i gastar!» (pàg. 60).

«La gran qüestió de l'educació és “Què volem ésser?” i no “Què volem tenir?”» (pàg. 61).

«El fi de l'educació és la llibertat. Les passions ens fan tornar passius. Només poden ésser controlades per l'acció» (pàg. 61).

«Tota educació veritable no és un aprenentatge: És un despertar» (pàg. 74).

«El veritable fi de l'educació és més vida, i el veritable fi de la vida és la joia» (pàg. 74).

«L'únic ensenyament autèntic és ensenyar els altres a despertar» (pàg. 107).

«La tasca de l'home a la terra és aprendre a llegir i escriure: a llegir i escriure la vida» (pàg. 122).

«El millor país és aquell en què la saviesa col·lectiva garanteix el desenvolupament integral de l'individu» (pàg. 129).

«Autorealització: no comparació. Aquest és l'objectiu de l'educació» (pàg. 142).

«D'individus bons i forts en surt una societat bona i forta. I el contrari també és veritat: d'una

societat bona i forta surten individus bons i forts» (pàg. 142).

«Un infant és poesia i viu en un món de poesia» (pàg. 148).

«L'educació depèn en bona part de les circumstàncies locals, socials i nacionals de la gent que s'ha d'educar».

«L'educació és l'essència d'aquest vast univers. El procés d'evolució és un procés d'educació» (pàg. 161).

«L'objectiu de l'educació és conduir del finit a l'infinit» (pàg. 165).

«Tot l'univers és davant nostre per a la nostra meravella, contemplació i educació» (pàg. 171).

«Si la gent tingués l'educació correcta la “defensa” no es necessitaria» (pàg. 173).

«En la vertadera educació anam de la foscor a la llum» (pàg. 174).

De la conferència «Ideals educatius al Ceilan modern» (1931):

«L'educació consisteix en obrir les innombrables possibilitats del bé a la immensitat de l'ànima humana. L'educació no és més que el conreu de les millors llavors de l'ànima humana, i d'aquesta llavor en sorgirà l'arbre espiritual amb les seves flors meravelloses i els seus fruits misteriosos.

»L'educació és un procés natural que consisteix en desplegar l'esperit que viu en nosaltres, no un procés artificial d'esclafar-lo amb una càrrega pesada i desplaent de coneixements aliens. D'aquest darrer procés en podríem dir instrucció, el fet d'imposar tasques avorrides, d'encadenar la ment amb llibres i amb idees, de

l'exterior, d'intentar introduir un arbre eixut de coneixement al jardí de l'ànima de l'alumne, i d'intentar penjar en aquest arbre unes quantes pobres flors i fruites que per força s'han de pansir al cap de poc. Al procés de desplegar les possibilitats de l'ànima sempre hi ha una joia, ja que la joia prové de la realització i de l'ús dels propis poders espirituals. I en la joia hi ha una alliberació de l'ànima. L'educació és la supervisió de l'evolució de l'ànima humana, un procés del màxim interès. L'autèntica educació sempre serà una joia per a ambdós, mestres i alumnes a la vegada.

»Ja que l'ànima és el més profund de la nostra consciència i la nostra consciència és sempre una entitat individual, qualsevol sistema d'educació que pretengui desenvolupar el millor de l'ànima col·lectiva i de la consciència de la gent, ha de ser un sistema nacional d'educació. Primer hem de voler obtenir el millor de la ment d'un país; llavors amb aquest objectiu a la vista, podem tenir sistemes diferents d'aconseguir aquest fi».

«No és una educació que faci que els al·lots o els joves se sentin superiors o inferiors perquè pertanyin a una certa nació; és simplement una educació que faci que se sentin a gust i orgullosos de ser persones i de sentir que les seves ànimes lluiten per una alliberació en l'Infinit.»

«L'educació és una cosa de l'interior, plàstica i vibrant com la vida mateixa, és el creixement de l'esperit i en cada creixement hi ha d'haver una llavor. Les llavors de la ment nacional vénen del passat, i quan s'oblida el passat gloriós d'un país la ment inquieta de l'estudiant modern queda suspesa en l'aire amb indecisió i no pot trobar mitjans d'expressió.»

Citat per J. Maimó a les «X Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans», *Educació i Cultura*, 8-9, UIB, 1989:

«Si l'escola és una forta palanca de transformació social, uns sistemes adients de la pedagogia són els més poderosos ressorts per preparar i aconseguir un futur millor.»

Del llibre *Carles Pi i Sunyer - Joan Mascaró, correspondència (1939-1951)*, Fundació Carles Pi i Sunyer, 1994:

«A l'Índia, Tagore i alguns altres, no gaires, se formaren primer en la seva cultura i després assimilaren els valors literaris britànics i alguns d'europeus. Però el sistema educatiu a l'Índia ha estat deplorable. El sànscrit ha interessat a gramàtics i filòlegs, però no a educadors i poetes anglesos. El resultat fou que, sense simpatia per a una gran cultura que no coneixien, els missioners i mestres anglesos introduïren a l'Índia una educació burocràtica per a crear empleats de l'Estat. Dels 400 milions d'habitants de l'Índia crec que n'hi ha uns 6 milions que saben anglès, però ells són els polítics i burocràtics. És un cas molt trist que té certa relació amb el cas cultural de terres catalanes. Els indis, a Anglaterra, en general estudien ciència, medicina, lleis o política i economia; és a dir, no se posen en contacte amb els vertaders valors espirituals i culturals d'Europa. Entretant, desconeixen la seva pròpia cultura, entre mans de les escoles dels sacerdots bramans que no saben anglès i viuen molt, massa, isolats» (16 de maig de 1941) (pàg. 39).

Els mestres

De la mateixa manera que el concepte d'educació és tan ampli en Mascaró, també darrera el mot «mestre» hi ha molt més que aquella persona que té per ofici el fet d'ensenyar en tallers escola, col·legis, acadèmies...

Mestre, com en la tradició oriental, és qui guia el creixement dels altres: una persona que ensenya essent i fent.

Amor és potser el concepte que es repeteix més en l'obra de Mascaró, i és aquí on s'ubica amb més propietat:

«El mestre ha d'estimar els deixebles i donar-los la joia de l'estudi.»

La persona, per damunt totes les coses, és el que importa:

«És la personalitat del mestre la que compta, no el mètode.»

Aquests són alguns dels aspectes que valora en *els mestres*:

– Que coneguin i estimin la història, la cultura, la llengua, l'entorn on treballen, i que estimin també els individus que formen.

– Que siguin conscients que actuen com a models: ensenyar essent i fent.

– Que siguin individus lliures i facin lliures els deixebles.

– Que siguin un foc que vagi encenent cors i pensaments. Es repeteix la imatge de despertar-descobrir.

Les qualitats que valora en els mestres són: l'amor, l'autocontrol, la forta vitalitat, l'humor, la intel·ligència.

J. Maimó cita J. Mascaró a les «X Jornades d'Història de l'Educació Països Catalans», *Educació i Cultura*, 8-9, UIB, 1989:

«L'educador és el mitjà vivent entre la cultura i l'educand i el seu tret més important ha de ser l'amor. En el nucli de la seva existència hi ha

d'haver un doble amor: amor als valors culturals, que ha de tenir vius en la seva ànima per poder transmetre, i amor a l'individu en formació.»

«La missió de tot educador mai no ha de ser una mera transmissió de sabers, notícies i tècniques, sinó que, amb un amor vertader, tant en la paraula com en el silenci, en la presència i en la distància ha de suscitar llibertats als alumnes, acompanyant-los perquè amb peu segur entrin i s'endinsin en el món com si fos una morada de pau i casa de goig, com si fos estança d'amor i terra d'esperança. La transmissió de coneixements és importantíssima, tot és necessari i sagrat, però primer ha de ser persona precisament per poder fer coses humanes. Primer ha de saber quin món ens té i ens aguanta, abans que intentem transformar-lo. Primer cal ser lliures, abans d'intentar sotmetre'ns a la terra i a la societat.»

«Fa goig, amic, veure qui sent i qui comprèn la noble comesa de l'ensenyant. Quants n'hi ha que, servint-se d'un llibre de text, basen la seva acció en la cultura prefabricada, en la cultura programada des de dalt, apartant-se de la realitat d'on està situada l'escola i dels problemes de la col·lectivitat. Quants n'hi ha que dediquen únicament unes hores o uns dies, tant se val, a la transmissió de conceptes, notícies i habilitats, per aconseguir un producte. La tasca de l'ensenyant és molt més que una professió: És una missió. El cor i l'ànima han de servir-li de pedres fonamentals perquè damunt s'hi recolzin unes llibertats i brollin en joia a la vida.»

Del llibre *Cartes d'un mestre a un amic*, de J. Mascaró, ed. El Tall, 1993:

«La filosofia i lletres pot ajudar a ésser un “mestre d'escola”, una de les professions més nobles de l'home. El títol més gran de Jesús sobre la terra va ésser el de “Mestre”. Què cosa

més gran hi ha que la de dirigir els esperits? Pensem en aquells grans mestres i grans deixebles de Grècia: Sòcrates, mestre de Plató; Plató, mestre d'Aristòtil; Aristòtil, mestre d'Alexandre el Gran. Alguns pensen que ésser “mestre d'escola” és poca cosa, sobretot si és de nins petits. Si el nin petit està malalt, no procuren els pares tenir un bon metge? O és que diuen: El nin és petit, ja basta un “curandero” qualsevol! No, procuren el millor metge. És, però, veritat que del punt de vista econòmic l'ensenyament, tant a l'escola de nins com de joves, com de joves grans a les Universitats no té un camp digne i noble com caldria. Per això els qui hi tenen vocació —el mestre d'escola és com el poeta— s'hi han de dedicar. Ens manquen mestres poetes, mestres creadors» (5 d'octubre de 1948) (pàg. 32-33).

«El cas dels mestres de Santa Margalida és de trobar-ne un que senti el valor únic de l'idioma nostre, fill del poble i de la nostra cultura. Ell pot ésser un foc que va encenent cors i pensament, i ajudar. Pot trobar alguns joves intel·ligents i fer obra bona. Les escoles s'han de renovar. És un problema cultural, nacional i universal» (19 de setembre de 1980) (pàg. 69).

«El mestre, donant inspiració, ajudant i orientant, pot crear ànimes que sentin el goig del bé i la bellesa i l'alegria del pensar clarament, que desperta la fe i mai no el fanatisme» (pàg. 71).

Del llibre *La creació de la fe*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1993:

«Els alumnes no poden ésser ensenyats. Tot el que un mestre pot fer és estimar els deixebles i donar-los la joia de l'estudi» (pàg. 37).

«Un bon mestre amb un mètode indiferent farà més que un mestre indiferent amb un bon mètode. És la personalitat del mestre el que compta» (pàg. 37).

«La qualitat de l'educació depèn de la qualitat dels mestres» (pàg. 37).

«Hem d'aprendre com hem d'aprendre i com hem d'ensenyar» (pàg. 45).

«Necessitam un món de qualitat no de quantitat. La quantitat ha d'estar al servei de la qualitat: millors sacerdots, mestres, metges, enginyers, poetes, homes i dones millors» (pàg. 60).

«Un mestre ha de tenir Amor, Autocontrol, Forta vitalitat, Humor, Intel·ligència» (pàg. 84).

«Els mestres i els psicòlegs ens ensenyen com controlar les nostres ments?» (pàg. 122).

«Ensenya essent i fent» (pàg. 132).

«Un mestre és un poeta i un creador. És lliure i fa lliures els altres» (pàg. 141).

«El mestre ha de tenir fe i visió per ésser capaç de donar visió i fe» (pàg. 141).

«El que el mestre és, és el que compta, no el que sap» (pàg. 142).

«Si un mestre només pot ensenyar, és un mestre molt limitat» (pàg. 145).

«La qualitat dels mestres crea la qualitat de l'educació» (pàg. 154).

Com s'ha de treballar per aconseguir l'educació

Per captar amb una sola ullada la concepció que té Mascaró de:

- l'ambient on es produeix l'aprenentatge,
- la relació entre mestres i deixebles, i
- l'acció docent,

basta repassar aquests dotze pensaments seus:

1. (Es refereix a la relació mestres-deixebles) «res d'orgull ni superioritats ni inferioritats intel·lectuals».

2. «Ens concentram fàcilment en allò que ens dóna plaer o joia».

3. «L'escola hauria de ser un lloc de felicitat i lleure i vida, dins la vida d'una comunitat».

4. «Treballa amb la mateixa joia que tens quan jugues».

5. La imaginació superior, la concentració, produeixen el progrés del pensament.

6. La concentració és com una lent d'augment.

7. Endinsant-se en la pròpia cultura, llengua, història, poble, hom s'endinsa més en els valors universals.

8. Presentant els valors de la bondat i bellesa espiritual en forma universal, clara, precisa i bella.

9. Suavitat, acció invisible, ensenyament que és silenci, acció que no és acció i és pau.

10. El vertader predicar és la nostra vida i les nostres obres.

11. Autodescobriment: «Assenyala el camí de manera que els altres el puguin trobar per ells mateixos».

12. «Vida, amor i alegria contagiosa».

Del llibre *Llànties de foc*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1986:

«Més enllà de l'activitat del pensament lògic, hi ha el silenci de la contemplació. La imaginació

superior és més enllà del pensament, i veu la unitat de les coses que el pensament veu en llur varietat, i així fa possible l'autèntic progrés del pensament» (pàg. 10).

«La suavitat amorosa venç tota duresa: L'aigua suau venç la dura roca.

»Els seus elements subtils travessen les més subtils clivelles.

»Per això aprenc d'una acció que és invisible i sembla un descans.

»Que pocs saben d'un ensenyament que és silenci, d'una acció que no és acció, i és pau!»

Tao Te Ching XLIII (pàg. 30).

De la conferència «Ideals educatius al Ceilan modern» (1931):

«L'educació a Ceilan hauria de ser nacional. No vull dir que hauria de ser del tipus de nacionalisme estret que sovint s'ensenyava a les escoles europees. Allà s'ensenyava als infants les glòries del seu país amb un èmfasi extraordinari en el costat material. El seu país és important no tant pel seu art, la seva literatura o la seva ciència, sinó per les batalles que va guanyar en el passat, o per les que podria guanyar en el futur gràcies als seus valents soldats o mariners. I la quimera d'aquesta actitud mental militarista a vegades es du fins a l'extrem que en alguns països d'Europa es posa una pistola a les mans d'al·lots de catorze anys per ensenyar-los les possibilitats de la guerra, per fer-los homes i que així siguin capaços de matar altres homes. És una educació nacional que fomenta l'orgull i el prejudici. S'hi ensenya la història com a sèries de batalles on el món pràcticament mai és considerat com una unitat, on s'ignora la Lliga de Nacions, on s'ensenyava als infants a ser una mena d'animals però no se'ls diu res del sofriment de milions de persones a l'Àsia i a l'Àfrica, on es menysprea els estrangers com a éssers estranys o inferiors.»

«L'anomenat sistema d'educació de Ceilan no es pot descriure ni com a nacional ni com a internacional. Se'n podria dir un sistema colonial d'educació.»

«Què vull dir amb educació nacional? Una educació que faci que els joves estiguin contents d'haver nascut en aquesta bonica illa i de ser descendents d'una de les civilitzacions més importants del món. Una educació que no encadeni les seves ments a les limitacions estretes i rígides d'un sistema d'exàmens estrangers, però que alliberi el millor que tenen de manera que arribin a poder expressar la destresa en l'acció, l'habilitat en el pensament i la intensitat de les emocions en la seva pròpia llengua, amb cançons que tinguin la seva pròpia música. Això s'adaptarà a les noves necessitats espirituals i materials de la gent de Ceilan i produirà persones originals, no inferiors en l'acció a l'altra gent de l'Imperi Britànic: un sistema que, en comptes de fer que la gent estigui orgullosa de tenir una educació anglesa, faci que els anglesos estiguin orgullosos d'haver ajudat els ceilandesos a trobar la seva ànima nacional.»

«És obvi que les comunitats singalesa i tàmil haurien de tenir un sistema diferent d'educació basat en les seves pròpies llengües i tradicions culturals, i a la vegada estar unides en una comprensió mútua i en una federació d'interessos. El nord de Ceilan hauria de tenir una universitat tàmil i el sud una universitat singalesa. A Ceilan una universitat guiada per directrius angleses no faria més que aportar un mal incalculable a la gent.»

«El problema de l'educació a Ceilan ha esdevingut realment un problema de reeducació de la gent educada en l'antic sistema.»

«Si cada funcionari d'estat europeu que ha vingut a l'Índia o a Ceilan hagués estat obligat a fer un curs de tres anys de sànscrit o pali i cultura Índia abans de venir, i si tots els missioners també haguessin fet un curs de tres anys d'aquestes llengües i d'hinduisme o budisme, com més de

gran hauria estat l'harmonia entre l'orient i l'occident, quantes pertorbacions i dificultats que ara assolien l'Índia s'haurien pogut prevenir!»

Del llibre *Cartes d'un mestre a un amic*, de J. Mascaró, ed. El Tall, 1993:

«Si voleu estimar la nostra llengua, expressió de la nostra ànima i un dia us voleu expressar bé i literàriament, us diré el que jo faria en el vostre cas. »Crec que hi ha tres fonts d'inspiració:

»1. El poble: si conversau amb pagesos o dones velles, diguem de 65 anys per amunt, que no sàpiguen llegir ni escriure, trobareu el parlar viu, clar, natural del poble. En ell trobareu paraules, sons, ritmes, ressonàncies belles. El parlar del nostre poble és clar, bell, reposat, amb gran melodia i harmonia. El poble castellà també ens dóna la font d'un castellà noble i magnífic.

»2. L'altra font és la gent culta de la ciutat. El conèixer algunes de les persones, poques per desgràcia nostra! que saben de veres llegir i escriure, que tenen gust literari, que s'han dedicat a les nostres lletres. Si podeu conèixer fins i tot una persona culta ja vos serà de gran ajuda.

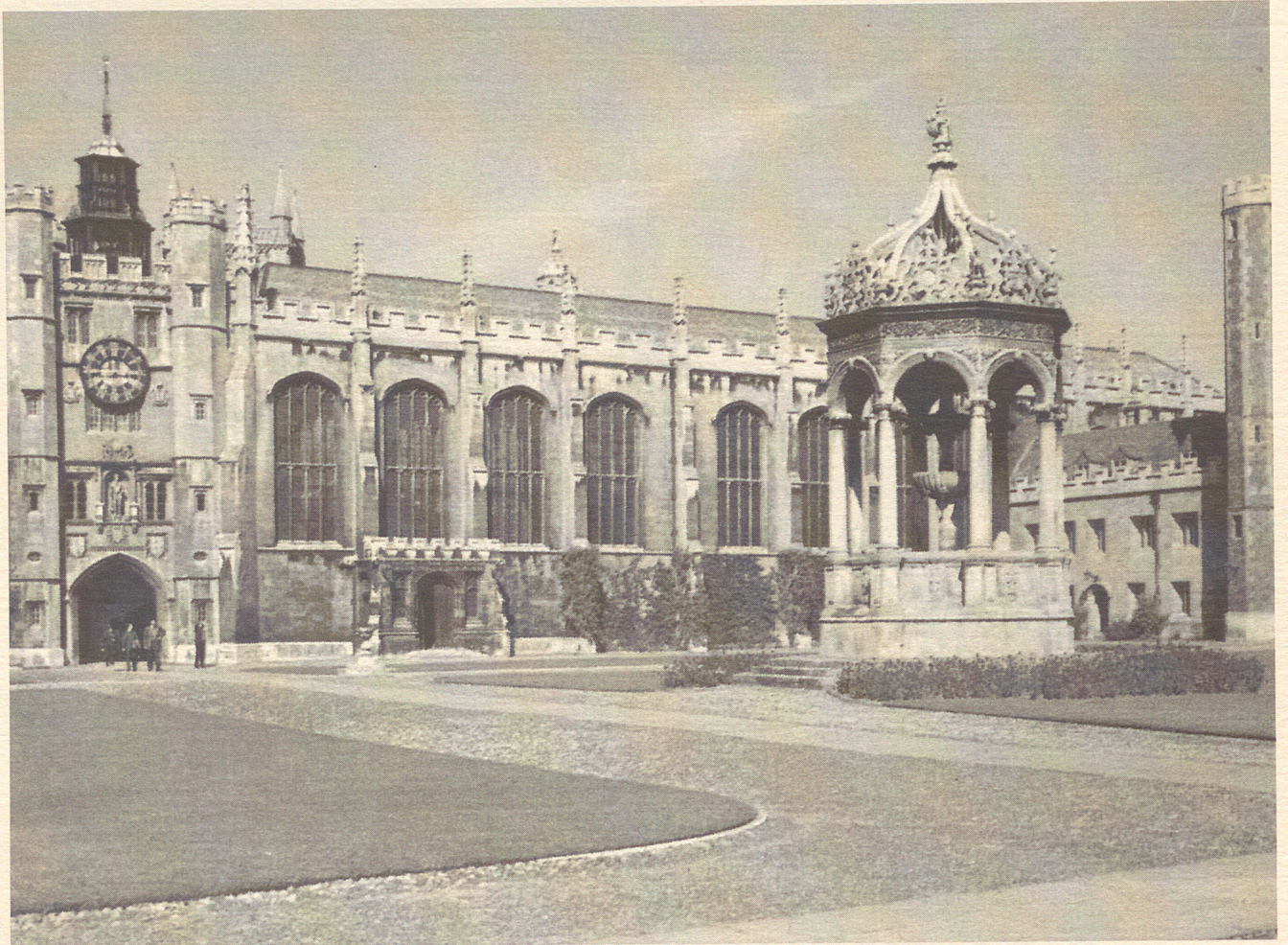
»3. La tercera font és la literatura, els llibres nostres «Els nostres clàssics» edició que no sé si es ven; però hi ha particulars que en tenen exemplars, vos donen models de prosa i poesia. No llegir molt. Llegir poc: però una i altra i altra vegada, fins que cada paraula us hagi revelat els seus secrets, el seu so i vida» (1948) (pàg. 27-28).

«El temps és curt amic i el camí és llarg. A llegir el gran llibre de la vida i de la natura, a llegir el gran llibre de l'art i lletres, començant naturalment per les nostres. A llegir i tal vegada podreu escriure» (pàg. 30).

«Me demanau si no m'agradaria fer vida religiosa? Naturalment, faig el possible per a fer-la a la meua manera [...]

Mascaró professor de la Universitat Autònoma de Barcelona. (Arxiu de Joan Maimó.)

El Trinity College, fundat per Enric VIII, el col·legi més gran de Cambridge, on Mascaró, durant vint anys, fou supervisor d'anglès. (Arxiu de Joan Maimó.)

»El món on jo visc, i on tal vegada hauré de viure sempre degut a circumstàncies materials, vol gent que se dediqui a presentar els valors de la bondat i bellesa espiritual en forma universal, clara, precisa i bella. Aquesta és la meva tasca» (1950) (pàg. 43).

«Crec que el vertader predicar és la nostra vida i les nostres obres. No són paraules, moltes vegades ben buides, allò que el món d'ara i de tots els temps vol, sinó vida, i amor, i resplendor dins l'ànima» (1954) (pàg. 49).

«El problema del que ha passat a Mallorca, és un problema del que ha passat a tantes terres, si bé no amb la intensitat temible del que ha passat a ca nostra. Què hem de fer? Allò que estam fent, admirat amic, allò que ja heu fet; i és un començament. Els predicadors de la seu i les esglésies podrien ajudar molt; els mestres de les escoles totes; unes petites reunions d'un esperit selecte amb altres de bona voluntat per aprendre a pensar, a sentir, i a estimar; bells llibres per als infants que comencen a poder escriure en la llengua que parlen; antologies per als llegidors a on un poema o un escrit de prosa gran pot despertar amb un despertament que il·lumina tota la vida; conferències on el qui parla dóna nova vida, amor i claror als qui escolten. Totes aquestes coses i tantes altres se poden fer. I gràcies a Déu algunes se fan. Fins i tot un rei ha après una mica de català; i moltes de persones de cultura elemental per tota Espanya i per tot el món comencen a sentir que tot idioma o idiomes que se parlen dins un poble són el gran patrimoni de la cultura del poble o nació. Comencen a sentir allò de

*Sap que la soca més s'enfila,
com més endins pot arrelar*

»És una veritat gran, universal, ja que l'home gran s'arrela dins el seu idioma i cultura i poble, i s'enfila dins els valors universals, i fins i tot dins l'Infinit» (1976) (pàg. 61).

«El que jo voldria és que a l'escola del poble tinguessin una biblioteca de lletres nostres i que un bon mestre ensenyàs als alumnes l'art de llegir un llibre. Endemés que l'Ajuntament tingués una biblioteca pública, encara que fos sols oberta unes hores cada setmana, per deixar llibres a alguns interessats a saber llegir, i saber sentir i pensar» (1981) (pàg. 72).

Del llibre *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la saviesa*, de J. Maimó, UIB, 1990:

«Allà¹⁵ no hi havia *catedràtics, assignatures, exámenes y libros de texto*. Allà hi havia vida, amor i alegria contagiosa pròpia de l'home que pensa, que sent i actua i comparteix les seves inquietuds espirituals amb la col·lectivitat. Res d'orgulls ni superioritats ni inferioritats intel·lectuals, sinó una constant preocupació per un millorament d'acord amb les pròpies qualitats. Tota aquesta labor es duia a terme emprant sempre el català com a idioma i, baldament sembli cosa estranya, el castellà s'hi aprenia bé, millor que a instituts on era l'idioma obligatori» (pàg. 48).

«Crec urgent que l'amor a les nostres lletres augmenti en el nostre poble. Els amics de Mallorca que senten el valor de la llengua nostra i de les lletres que són vida nostra, i per tant part de la vida universal, no podrien formar petits grups gairebé familiars per ajudar tants de germans nostres que no saben llegir i escriure? Vull dir, que no saben llegir un poema nostre, i no saben escriure una carta en la nostra parla? Ramon Llull volia convertir moros. No voldrem

¹⁵ Parla de l'Institut-Escola de Barcelona.

nosaltres convertir cristians a la nostra cultura? Petits grups, íntims, familiars, però il·luminats per un ideal d'amor a la cultura bella, la nostra i la dels altres. Tot art com més íntim és més gran, i com més gran més universal» (pàg. 79).

Del llibre *Cartes d'un mestre a un amic*, de J. Mascaró, ed. El Tall, 1993:

«Ha de palpitar l'amor, la confraternitat afectiva real i viscuda entre professor i alumne. Ja no hi té cabuda aquella barrera tradicional que hi havia entre l'un i l'altre. Professor i alumne han de viure juntament en un espai vital orientat vers la cultura segons un propi esperit. Els alumnes, en entrar a l'escola, han de tenir la mateixa riquesa de possibilitats i la mateixa pobresa de coneixements, tots han de ser iguals i rebre el mateix tracte» (pàg. 51-52).

Del llibre *La creació de la fe*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1993:

«En el treball autènticament creatiu hi ha una visió de bellesa i de veritat, aquesta visió és joia» (pàg. 37).

«Que passarà amb el lleure de la nostra societat?» (pàg. 37).

«Els joves estan horroritzats per la transigència dels seus majors en qüestions de principi» (pàg. 38).

«Estimar més és conèixer més» (pàg. 39).

«Hi ha observació interior i experiment i observació exterior i experiment. De la primera ve la poesia, la visió espiritual i tots els valors humans; de la segona, la ciència i la tecnologia» (pàg. 40).

«L'art és un mode de contemplació» (pàg. 40).

«La vida defuig el microscopi i el telescopi» (pàg. 41).

«Hi ha consciència i hi ha automatisme» (pàg. 42).

«Escriviu per als joves de quinze anys el que a mi m'hauria agradat que algú escrivís per a mi quan jo tenia quinze anys» (pàg. 45).

«Hem de dir coses que un infant pugui entendre i mostrar-li una vida que pugui seguir» (pàg. 45).

«Llum i Amor són essencials a l'educació» (pàg. 61).

«L'educació ens hauria de donar "idees-llavor" perquè creixin en una vida futura» (pàg. 61).

«Feu la ment bella i bona per mitjà de la meditació i la contemplació» (pàg. 61).

«Una orquestra no és una anarquia ni una tirania. És una harmonia» (pàg. 64).

«Ritme és unitat, no oposició» (pàg. 64).

«Només quan la corda de l'arpa està sotmesa a regles fixes aconseguieix la llibertat de la música» (pàg. 64).

«Només la joia i el plaer fan possible la vertadera concentració i ens concentram fàcilment en allò que ens dona plaer o joia» (pàg. 68).

«La concentració és com una lent d'augment» (pàg. 68).

«Fem millor les coses quan no estam pensant que les fem» (pàg. 68).

«No lliure competició, sinó lliure cooperació» (pàg. 70).

«Aquells qui odien necessiten més amor per ajudar-los a estimar» (pàg. 72).

«L'amor no pot ésser ensenyat, però pot ésser donat» (pàg. 73).

«Ets lliure de tocar al piano notes equivocades, però això no produirà música. La llibertat per fer música ve de tocar les notes correctes» (pàg. 81).

«Veure la grandesa en les coses petites.
»Veure el món en un gra d'arena» (pàg. 82).

«Les paraules només tenen sentit quan esdevenen vida» (pàg. 107).

«Assenyala el camí de manera que els altres puguin trobar el camí per ells mateixos» (pàg. 109).

«Fixa la teva ment en la feina que has de fer: el teu subconscient trobarà camins i mitjans» (pàg. 112).

«Si no podem respondre preguntes, siguem com a mínim capaços de plantejar-les» (pàg. 128).

«Autocontrol és millor que obediència externa» (pàg. 129).

«Estimar més és conèixer més» (pàg. 129).

«La joia d'aprendre i ensenyar és el gran secret de l'educació» (pàg. 131).

«Els mestres haurien de tenir cultura. Què és cultura?» (pàg. 131).

«Cada persona és molt més gran del que sembla. En la seva vida interior cada persona és una ànima. Etiquetes com “turista” o “motorista” redueixen l'home al qual s'apliquen» (pàg. 131).

«El cinema, els diaris, l'estudi, l'ensenyament: la

vida mateixa és un problema de selecció. Com quan ens menjem un peix, llençem les espines» (pàg. 131).

«L'escola hauria de ser la vida, no a part de la vida» (pàg. 132).

«Agafa un llibre sagrat com la Bíblia i llegeix-lo 1. En pla erudit. 2. Com a literatura. 3. Poèticament. 4. Espiritualment. Aquestes són les maneres de llegir un llibre i potser de llegir història» (pàg. 141).

«L'educació s'hauria de basar en la joia, perquè la vida es basa en la joia» (pàg. 141).

«El perill de l'educació formal són els exàmens, congelar el passat» (pàg. 141).

«L'escola hauria de ser un lloc de felicitat i de lleure: Vida dins la vida d'una comunitat» (pàg. 154).

«Treballa amb la mateixa joia que tens quan jugues» (pàg. 163).

«La paraula “escola” ve d'una paraula grega que vol dir “lleure”» (pàg. 163).

«Hi ha el problema de l'individual i l'universal, com més individual, més universal. Pensa en Shakespeare» (pàg. 170).

Quines coses s'han de treballar en educació

Com en el cas dels mestres —quan valorava més el mestre que el mètode—, aquí, J. Mascaró més valora la qualitat del coneixement, que no la quantitat.

Un altre aspecte que té en compte és la necessitat d'adaptació dels continguts a les circumstàncies locals, socials i nacionals de la gent que

s'ha d'educar. Per aquest motiu, i molt influenciat pels fets bèl·lics que havia patit —les dues guerres mundials—, insisteix en la importància del treball dels valors, així com d'actituds que promoguin el pacifisme:

«La llei de l'amor resol tots els problemes socials de l'home».

Destaca la diferència com un valor i fa un plantejament conciliador de la relació entre cultures: l'actual interculturalisme no és més que la plena assumpció d'aquest principi:

«Religions, cultures, llengües, grans pensaments i sentiments no són contradictoris. S'ajuden l'un a l'altre; són complementaris».

Supera les fronteres de la instrucció i persegueix les de l'educació: té molt clar que l'escola pot ajudar per difondre un tipus determinat de cultura i fins en pot enterrar una altra. Alhora es proposa d'ampliar el concepte de cultura: «Tècnica científica no és el mateix que cultura».

«Les escoles han de ser creadores de cultura».

I què han de transmetre?

En primer lloc la història del món, però no de guerres, sinó l'evolució de la civilització. Qui no recorda, arribats en aquest punt, el *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe i l'*Emili* de J. J. Rousseau?

Després, «la història de l'art, la literatura, les grans idees que han immobilitzat ingents masses d'éssers humans».

Més endavant insisteix que s'han d'estudiar «llengües, cultura, religió i civilització dels avantpassats, i llavors, amb la mirada posada en el present i en l'etern, produiran un art i una literatura moderns i propis».

Valora «la dimensió estètica del llenguatge poètic», així com «l'equilibri entre el desenvolupament intel·lectual i el desenvolupament espiritual».

De la conferència «Ideals educatius al Ceilan modern» (1931):

«Donem una ullada a alguns dels termes del currículum que serveixen per preparar els alumnes a passar els famosos exàmens. No se'ls ensenya cap història del món; una història on les guerres estiguessin situades absolutament en darrer terme i on l'evolució de la civilització i de la cultura fos prominent, de fet una història de l'art i de la literatura i de les grans idees que han mobilitzat ingents masses d'éssers humans. En comptes d'això es demana a l'alumne que estudiï la història limitada d'un país situat mils de quilòmetres lluny, com si aquest país fos l'únic al món que val la pena conèixer. De la seva pròpia història ni de la història índia no se n'hi ensenya res. Només algunes històries de Ceilan que se li expliquen molt abans de l'edat en què l'alumne les pugui comprendre.

»Per passar un sistema d'exàmens, destinat a alumnes d'un altre món, es demana que l'alumne aprengui llatí. És veritat que també podria triar sànscrit o pali, però l'ensenyament d'aquestes glorioses llengües no és possible a moltes universitats, especialment en algunes de les que s'enorgulleixen de ser avançades.

»[...] L'Índia desenvolupà una pròpia civilització original. Fou gran i original; i si l'Índia i el Ceilan Moderns volen ser altra vegada grans i originals han d'estudiar les llengües, cultura, religió i civilització dels seus avantpassats, i llavors, amb la mirada posada en el present i en l'etern, produiran un art i una literatura moderns i propis».

Del llibre *Cartes d'un mestre a un amic*, de J. Mascaró, ed. El Tall, 1993:

«La nostra tradició, la nostra ànima, la nostra cultura viva del poble, la nostra terra, no és castellana, ni andalusa, ni gallega, ni murciana: és mallorquina. Jo sent un gran amor per Castella i la llengua castellana, estim i admir el seu gran valor, Castella podrà ésser més o més poc que Mallorca, però un fet és evident: no és ni pot ésser mai la mateixa cosa. Hi ha moltes mares en el món, cada persona té la seva totes són dignes del nostre respecte; de la nostra simpatia i del nostre amor en Déu; però tenim o hem tingut una mare única. Voler dir que entre ella i nosaltres no hi ha una relació també única és enganyar-nos, és anar contra la veritat, i tot art i vida noble és veritat. Ara bé, si un de nosaltres se'n va a viure a terres castellanques, o un com jo a terres angleses, vivint sempre en un ambient castellà, o francès, o anglès, o el que sigui, aleshores pot arribar a empeltar una branca d'una altra cultura i llengua a la nostra, i el nostre arbre pot donar dues fruites, com un ametller pot donar ametlles i albercocs. Joseph G. Conrad era de Polònia i fins als 21 anys no sabia anglès. Vengué a Anglaterra, va ésser capità de nau anglesa, va adoptar la llengua anglesa i va arribar a ésser un dels primers novel·listes en llengua anglesa moderns. Però si ell, vivint a Polònia, hagués escrit en anglès, hauria estat una cosa absurda. És la cosa absurda i monstruosa d'unes escoles a terres que parlen la llengua de Ramon Llull i del rei En Jaume, on s'ensenya el francès i l'anglès, i altres coses poc o molt —més poc que molt!—, però no s'ensenya una paraula de la llengua i literatura pròpies» (1948) (pàg. 19-20).

«Me sap greu que no hi hagi un breu missal mallorquí que pot ajudar a l'oració en la nostra llengua. Referent a les bones monges és molt trist. I elles tenen nins petits i ninetes que han d'aprendre a llegir i escriure en mallorquí.

»Entre els temes molt interessants del volum II de lectures, no podria haver-n'hi un referent a la

seu, el castell de Bellver, i la Llonja, i alguns palaus? Els joves, i els no joves, haurien de saber un poc de la verdadera grandesa que ens mostren els tres monuments suprems» (1979) (pàg. 65).

Del llibre *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la saviesa*, de J. Maimó, UIB, 1990:

«Que mai no defugi la dimensió estètica del llenguatge poètic. S'ha de procurar que l'alumne aprengui a descobrir la bellesa, la sonoritat i el ritme de les paraules captant tot el missatge de les metàfores» (pàg. 71).

Del llibre *La creació de la fe*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1993:

«No és la quantitat de coneixement, sinó la qualitat del coneixement allò que compta» (pàg. 36).

«Si només es desenvolupa la part intel·lectual de l'home, aquest és un ésser limitat o fins i tot perillós» (pàg. 37).

«És la ciència la força universal unificadora? Sí, però la ciència és neutral als valors morals. És com un ganivet que pot ésser usat per tallar pa o per matar un home» (pàg. 42).

«Hi ha coneixement per mitjà de la ciència i coneixement per mitjà del sentiment» (pàg. 42).

«La imaginació omple les coses visibles d'un alt significat invisible» (pàg. 42).

«Poesia i ciència ens donen dues visions de l'univers» (pàg. 129).

«El nombre és la base de la quantitat, però els nombres no existeixen» (pàg. 42).

«La poesia és una intensitat de la vida» (pàg. 46).

«La imaginació és activa. La fantasia és passiva. La imaginació ens desperta; la fantasia ens fa adormir» (pàg. 49).

«Posseïm imaginació. Som posseïts per la fantasia» (pàg. 49).

«La investigació ens dóna fets. La imaginació els posa en ordre» (pàg. 49).

«La imaginació és la font de totes les obres d'art» (pàg. 49).

«La imaginació és la precursora de tots els grans descobriments científics. Fins i tot en les matemàtiques, la més abstracta de les ciències, té un lloc indispensable» (pàg. 68).

«La imaginació és una intensitat de la consciència» (pàg. 49).

«Oci sense cultura pot ésser perillós» (pàg. 49).

«La vida creativa és un despertar» (pàg. 50).

«La pintura és contemplació, no possessió. L'amor vertader és contemplació, no possessió» (pàg. 56).

«Quan l'educació és informació hi ha el perill que la seva essència, sabor, perfum desapareguin» (pàg. 61).

«L'esperit de la religió, com l'esperit de la poesia, no es pot ensenyar, però es pot donar» (pàg. 61).

«Com són d'interessants la gramàtica i les matemàtiques, i totes les ciències i l'art i la poesia i tot! Que n'és de meravellosa la varietat de joies que esperen la ment i l'ànima de l'home!» (pàg. 61).

«La ciència pot conèixer les coses, però les sensacions són fora del seu camp» (pàg. 66).

«Ciència teòrica: per entendre el món. Ciència pràctica: per canviar el món» (pàg. 67).

«“Llegir i escriure” no és, per si sol, cultura» (pàg. 145).

«Tècnica científica no és el mateix que cultura» (pàg. 145).

«La cultura és una qualitat de vida» (pàg. 154).

«L'industrialisme ignora la cultura. Tenim “llegir i escriure” sense cultura» (pàg. 155).

«L'educació depèn en bona part de les circumstàncies locals, socials i nacionals de la gent que s'ha d'educar» (pàg. 154).

Del llibre *Carles Pi i Sunyer - Joan Mascaró, correspondència (1939-1951)*, Fundació Carles Pi i Sunyer, 1994:

«A veure quan se podrà reprendre la gran obra cultural de Catalunya, i a veure si les Illes Balears podran incorporar-s'hi. Fins ara, quan més escoles hi hagi a les Illes, pitjor: ja que són destructores i no creadores de cultura» (3 d'agost de 1943) (pàg. 63).

«Qui sap l'avenir de la nostra llengua? Jo cada dia l'estimo més, si bé m'he allunyat d'ella tal vegada per a sempre, ja que visc de cada dia més en les coses de l'Orient. L'altre dia pensava que de cada dia estimo més tots els pobles i sento l'amor augmentar en el meu cor. Estimo molt Castella i el poble castellà. Quin poble tan gran per sa literatura, la seva llengua, el seu art, les coses grans de la seva cultura. Però el fet és que

jo no só castellà. Jo estimo Andalusia molt. Quina terra més bella! Quina cultura més fina! Però el fet és que jo no só andalús. I així tot. De totes maneres, és quan sentim un gran amor per totes les cultures, manifestacions de l'esperit universal de l'home, que podem defensar amb força la nostra. El problema cultural de les nostres terres me preocupa. El català es va conservar pur gràcies al poble, sobretot a la pagesia, al poble de la terra, que no sabia llegir ni escriure el castellà. A mesura que el poble pugui llegir i li donin, com ara, i com sempre a Mallorca, una premsa dolenta en castellà, i una pseudocultura castellana, la cultura nostra ha d'anar morint, i no poden salvar-la els escriptors, a menys que féssim del català una llengua sagrada, com els jueus d'Orient han fet amb el castellà, i la conservessin en la família. Però això no és així. Me dona molta pena veure que de Mallorca m'envien lletres per transmetre a Alger, i d'Alger a Mallorca. Les de Mallorca són en castellà dolent, i les d'Alger són en francès no gaire bo. Això lletres entre mallorquins, entre gent que si parlaven parlarien naturalment en el català de Mallorca. És la por de l'ortografia, i el que mai han tingut en les mans un llibret que els ajudi una mica a llegir i escriure llur llengua mare. Fa cent anys d'ençà la Renaixença de les nostres lletres, i que poc que s'havia fet per a donar-les al poble i és ell el qui ha de conservar la llengua. La revolució industrial a Catalunya crec que ha estat també una desgràcia per a la nostra llengua, i per a totes les llengües del món, ja que ha anat destruint bellesa, portant sorolls en lloc dels sons sonors dels treballs manuals i portant una vida artificial allunyada de la natura. Ja sé que vós no hi estareu tot d'acord i que la gran riquesa industrial de Catalunya us entusiasma una mica. A mi em fa plorar! Naturalment no parlo en sentit literal.

»Els tres estats d'evolució cultural i espiritual de l'home sembla que són: "exclusió", "confusió" i

"comunió". En el primer cas, els homes i els pobles se tanquen dins llur egoisme brutal que ens porta les guerres nostres interiors i entre els homes i els pobles. En el segon cas, vénen els homes "científics" i els "Unescos" i les "enseñanza oficial" dels castellans a terres catalanes, i ens porten la confusió i destrucció de cultures i valors de l'esperit. El tercer estat, el superior i universal —que ben pocs homes hi arriben, i cap poble o nació encara no ha arribat— és el de "comunió". Un és allò que és. L'ànima creix forta i sola, caminant vers el seu Déu; però avança amb amor a Déu i tota la seva creació, i avança amb comunió d'amor entre altres homes i amb totes les coses, amb comunió d'amor amb totes les cultures de les que va assimilant les coses bones. Practica la virtut oriental de "Upeksha", és a dir, perdonar les febleses i pecats dels altres, recordant els propis; i aleshores allò que hi ha d'etern en nosaltres sent la comunió amb allò que hi ha d'etern en els altres i en totes les coses que passen, se sent l'amor d'on surt tota l'obra creadora, des de la creació d'un poema, fins la creació del poema còsmic de l'univers.

»Naturalment que això vol dir morir a l'egoisme i reviure en l'altruisme de Déu en totes les coses. Aleshores de les paraules sagrades dels evangelis de tots temps esdevenen vida i alegria, i pau i justícia. La justícia que és l'equilibri de la balança quan troba la pau, ja que ha dat a cada cosa el valor i la mesura que els pertoca, regna aleshores en els nostres cors i pensaments. És una justícia que és dinàmica, ja que els valors canvien i a cada moment se necessita un nou equilibri de justícia; però l'amor, que ens dóna el sentit de la justícia, també ens dóna la pau.

»Vivim en dies pertorbadors i pertorbats, i sembla que si un vent d'amor no remou les tenebres dels nostres cors, i sobretot dels cors dels homes que estan davant dels pobles, anem cap a la tercera guerra mundial d'aquest segle

XX. Allò que més falta al món d'ara és força moral, i aquesta és força d'amor i sacrifici, força de claror, d'amor i de vida.

»Perdoneu les meves idees que, de moment, són la meua vida. Que Déu ens doni a tots força per treballar amb pau per a la pau. La pau és obra creadora, eterna.

»Les paraules ens enganyen: molts pensen que la pau és no haver-hi guerra. Que la llibertat és manca de llei, i fer el que es vol. Com si l'artista no ens pogués dir d'abans de trobar la pau de la perfecció del seu art, i per tant la seva llibertat, ha hagut de limitar-se en les lleis pròpies de l'art, i aleshores trobant la llibertat d'expressió, troba la vida. Com viure tot això? Perquè les paraules són vent: és allò que som que és vida. No allò que tenim, que val, és allò que som. No podem posseir l'Infinit, però podem esdevenir en nosaltres l'Infinit, i després retornar a la vida nostra, tan curta, del nostre temps i espai, amb força nova» (30 d'octubre de 1947, fragment) (pàg. 80-83).

Del llibre *Llànties de foc*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1986:

«Els dos esperits

»A aquells que s'acosten i cerquen instrucció declararé coses conegudes pel savi i cançons a Ahura, a Déu; pregàries que vénen de bons pensaments; visions inspirades per santedat.

»Escolteu bé amb les vostres oïdes. Vegeu la llum amb una ment pura.

»Heu de decidir entre dues religions: cada home ha de decidir per ell mateix. Desperteu abans de la Gran Consumació.

»Hi ha dos esperits en l'univers: l'Esperit del Bé i l'Esperit del Mal. Tots dos actuen en els nostres pensaments, paraules o obres. Entre aquests dos heu d'escollir.»

Del *Zend Avesta*. De la versió lliure de J. Mascaró (pàg. 20).

Del llibre *Cartes d'un mestre a un amic*, de J. Mascaró, ed. El Tall, 1993:

«Tres valors crec que tenen importància en la nostra vida:

»I Valors morals

»II Valors culturals

»III Valors materials

»El primers, els morals o espirituals, són supremes. La cultura sense altruisme, sense bondat és vanitat buida. La riquesa de béns materials sense bondat, sense altruisme és dolentia.

»La intel·ligència, l'energia, la riquesa, la cultura, si no van acompanyades de la bondat i de la humilitat que les supera, no són més que causa de mal per als altres i per als qui les posseeix. Davant l'univers tots som ben petits, davant Déu quin home és gran?

»Però dins la nostra petitesa hi ha una grandesa. És la grandesa de l'ànima, la noblesa de l'esperit, el fet meravellós que podem sentir bondat i amor, bellesa i saviesa, que podem morir sense por, que la nostra vida pot ésser un sacrifici per un ideal noble, una constant purificació i millorament del nostre esperit.

»Diuen que un batlle del nostre poble de Santa Margalida quan volien fer una escola va dir "Per què una escola? Jo no sé llegir ni escriure i m'he fet ric". Això li haurien pogut dir, és una filosofia de soll de porcs. "T'has fet ric. De què? De diners: Això és ben poca cosa. Hi ha lladres que també s'hi han fet. ¿T'has fet ric de bondat, d'amor, de veritat, de servici als altres, de cultura, d'amor de Déu? Perquè si tu penses que ésser ric de diners és ésser ric, vas ben equivocat."

»Això li haurien pogut respondre; però aquell bon home o pobre home, tenia certa raó: una escola i forastera, el saber llegir i escriure malament un poc de castellà, de poc serveix. Pot servir fins i tot de mal. La mitja cultura del nostre temps per tot el món ens allunya de les

dues grans cultures: la del poble, el “folklore”, saviesa i art popular; i la cultura de la ciutat entorn de catedrals o d’universitats.

»[...] Ara hi ha el suburbi, la “Santa Catalina”, el “Son Espanyolet” on creix la incultura.

»Els quatre mals del món d’ara són, crec:

»1. El “cine”

»2. La “ràdio”

»3. El periòdic

»4. El quiosc i la literatura de quiosc

»Les quatre coses podrien ésser fonts d’educació i de vegades ho són —poques— però més sovint són fonts de degradació. Allunyen de la natura, font de poesia i bellesa, allunyen de l’art gran i fort i noble, allunyen de la veritat, de la bellesa, de la bondat.

»[...] Seria interessant si a Santa Margalida podien estudiar una mica la història del poble, els costums antics, fins i tot la geografia del poble, els ocells, les plantes, els arbres, les flors, la gent.

»[...] Llegir Ramon Llull, “Tu qui omplés lo sol de resplendor, omple mon cor d’amor”, ens diu el gran mestre de la nostra terra. I en una lletra del Nou Testament, Iohannis I, 16, trobam les paraules supremes “Déu és amor.”

»És a dir: allò que hi ha més alt, més sublim, en el nostres cors és la mateixa naturalesa d’allò que hi ha de més alt, més sublim en l’univers. L’amor pur que sentim en els cors nostres i que ens fa anar cap a la veritat, la bondat i la bellesa és una mostra infinitament petita, de l’Amor que va crear el sol i la lluna i els altres estels. Hi ha dos amors, entre molts, que jo voldria per al nostre poble: amor als animals i amor a les flors. La gent del camp d’Anglaterra guanya a la del camp nostre en aquests dos amors —me sap greu, molt, d’haver-ho de dir» (1948) (pàg. 23-26).

«Que la vostra novel·la *Desertor* despertí els pensaments i sentiments de molts, joves i no joves. El servei militar obligatori és vertadera-

ment una cosa monstruosa. La plana que més m’agrada és la conversa de l’avi amb el nét Jaume, i sobretot els mots “Un progrés que no faci millors els homes, no és progrés”. He rellegit unes planes de Tolstoi. Sobretot, enhorabona i veure que vos ajudi l’esperit de Ramon Llull. Hi ha tants d’heretges a convertir!» (1980) (pàg. 67).

Del llibre *La creació de la fe*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1993

«Hem de trobar una perspectiva mundial: una base comuna de mesura moral per a tots els deixebles, tots els homes, tots els temps, tots els llocs, totes les religions i totes les polítiques» (pàg. 45).

«Sentim el creador darrera l’obra d’art: Podem sentir el creador darrera la natura?» (pàg. 50).

«Una bona voluntat és un bé suprem que tots hauríem de tenir» (pàg. 50).

«La humanitat té altres tasques més elevades que la guerra. Els vencedors tornen estúpids, els vençuts venjatius» (pàg. 38).

«L’essència de la no resistència és que no hem de lluitar contra el mal amb mal» (pàg. 44).

«Amb bona voluntat l’home pot ésser lliure de guerres i de rumors de guerres» (pàg. 50).

«Com podem crear aquesta voluntat per a la pau? Una voluntat tan forta com la de defensar les nostres vides en les guerres?» (pàg. 51).

«No “cogito, ergo sum” sinó “sum ergo cogito”. No “si vis pacem, para bellum” sinó “si vis pacem, para pacem”» (pàg. 51).

«Quanta energia es dedica a la defensa de la pau, a la creació de la pau?» (pàg. 51).

«Dirigiu a la creació una part de les immenses energies col·lectives que s'usen per a la destrucció, o per preparar la destrucció, i el món cantaria amb joia i el desert floriria com la rosa» (pàg. 67).

«En l'evolució dels valors l'home va de la injustícia a la justícia, del plaer a la joia, de la guerra a la pau» (pàg. 132).

«La pau és un acte suprem de creació» (pàg. 132).

«Si lluitam contra el mal amb mal, ens tornam dolents» (pàg. 136).

«“Fer generalment el bé” pot voler dir no fer cap bé en particular. Un acte en general és un absurd» (pàg. 51).

«Volem un idealisme pràctic: l'amor ha d'esdevenir servei: on hi ha una bona voluntat es troba un camí bo» (pàg. 51).

«L'amor crema els odís i els temors. L'amor és joia i pau» (pàg. 65).

«En l'amor no hi ha por» (pàg. 65).

«La pura no-violència és amor» (pàg. 65).

«La llei de l'amor resol tots els problemes socials de l'home» (pàg. 65).

«L'amor ens posa en comunió amb l'amor de Déu en totes les seves coses» (pàg. 66).

«Quan veiem el món des del punt de vista de l'amor de la nostra ànima, el veiem més com un objecte d'amor que de possessió. L'home i el món són usats menys i estimats més» (pàg. 66).

«Només una joia superior pot controlar una

passió inferior. L'amor controla l'odi i la fe controla la por» (pàg. 72).

«L'esperit del cristianisme i de totes les religions i de l'humanisme és l'amor, i això no pot ésser mai donat ni rebut per obligació» (pàg. 72).

«La llei interior de la llum i de l'amor fa les lleis innecessàries» (pàg. 76).

«La llum de l'amor dissipa els núvols de la por» (pàg. 76).

«Tots ens podem esforçar per la perfecció, i tot home que anhela l'amor va més enllà de les paraules dels llibres» (pàg. 77).

«Un amor fort i pur pot controlar totes les passions, ens pot fer despresos, ens pot donar simpatia i comprensió, ens pot fer justos i caritatius, ens pot fer lleials i sincers, pot purificar la nostra ment de manera que puguem veure Déu i ésser al Nirvana» (pàg. 122).

«Tingues una paraula silenciosa com Amor, Déu o OM sempre en el fons de la teva ment» (pàg. 152).

«“Sigui santificat el vostre nom!” per mitjà de l'art, les paraules i la feina ben feta» (pàg. 69).

«Com omplir el buit deixat per les idees i les religions tradicionals?» (pàg. 69).

«Els forts (en ment, saber o salut) són aquí per ajudar els febles» (pàg. 70).

«Si un home té deu virtuts i un vici, no pensis en el vici, sinó en les deu virtuts. Si un home té una virtut i deu vicis, no pensis en els deu vicis, sinó en la virtut» (pàg. 71).

«La virtut és la recompensa de la virtut» (pàg. 81).

«Religions, cultures, llengües, grans pensaments i sentiments no són contradictoris. S'ajuden l'un a l'altre; són complementaris» (pàg. 153).

«Lluita amb amor pel teu enemic i combat les idees, no les persones» (pàg. 155).

«Hi ha el problema de l'individual i l'universal. Com més individual més universal. Pensa en Shakespeare» (pàg. 170).

Coneixement d'un mateix

Aquests textos es poden entendre referits a un mateix —la figura del mestre que continua el seu propi coneixement— i alhora als deixebles, perquè és la manera de compartir el procés d'evolució interior: prendre consciència i aconseguir avançar en el propi coneixement, i ser en el camí de superar les pròpies limitacions.

No és debades l'apartat més gran, perquè fou la gran preocupació de Mascaró, nascuda ja de la seva primera lectura del *Bhagavad Gita*.

En Mascaró veiem lligats el procés d'estimació per un mateix com a requisit per estimar els altres i el procés d'estimació als altres com a condició per ser feliç.

Coneixement i creixement personal. Aquesta temàtica és el bessó de l'obra de Mascaró. Ell recull per sobre tots els altres aspectes, tots els pensaments que fan referència al propi coneixement, l'amor per un mateix i pels altres com a únics elements que assegurin un procés d'evolució positiu.

Referits a la recerca d'un mateix, es repeteixen una i altra vegada recursos com:

- l'observació,
- la quietud interior,
- la contemplació,
- la meditació,
- l'autorealització,

- la importància del present,
- la valoració de «ser» en contraposició amb «tenir»,
- l'atenció,
- la concentració,
- la pau de la ment.

Pel que fa a l'amor —per un mateix i pels altres—, Mascaró ens el presenta com un recurs en si mateix:

«Estimar és la manera més fàcil d'ésser feliç.»

I ens presenta tots els sinònims:

- d'amor i comprensió: «no odiïs, comprèn»,
- d'entrega: «com més dones, més tens»,
- de bondat: «els qui fan mal es fan mal ells mateixos»,
- de perdó: «si perdonam ara, som lliures de la temptació i del mal ara»,
- d'ajuda: «la dolçor d'un amor mutu és la millor ajuda per als sofriments humans».

Tot l'apartat és ple de referències a un gran sentiment d'espiritualitat, la imatge de Déu, Buda, Tao, és contínua:

- «Fa falta una nova fe, una fe humana universal».
- «No cerquis trobar Déu: mai no l'has perdut, no cerquis trobar el que mai no has perdut».
- «Els Upanisads ens donen la llum de l'Ésser, el Gita l'amor de Déu i Buda el camí de la vida».
- «Gràcies per tot. Aquest és el secret suprem de la felicitat».
- «Una pintura reflectida en molts miralls diferents és una en molts, la mateixa. Així és Déu».
- «Només per mitjà de la meditació, la contemplació, el silenci i la unitat podem conèixer el nostre Déu interior».

Del llibre *Llànties de foc*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1986:

«El fi ha d'ésser clar: com ens podem trobar nosaltres mateixos, el millor de dins nostre?» Ct. 35.

«Un mateix és qui es fa mal, i és un mateix qui sofreix: un mateix és qui no es fa el mal i per un mateix hom es torna pur. La puresa i la impuresa vénen d'un mateix: cap home pot purificar-ne un altre» (pàg. 23).

«Autoharmonia

»Com la pluja s'obre camí en una casa amb mal sostre, així les passions s'obriran camí en la ment del foll (13).

»Com la pluja no es pot obrir camí en una casa amb un bon sostre, així les passions no s'obriran camí en la ment del savi (14).

»No pensis en les faltes dels altres, què han fet o què no han fet. Millor que pensis en els teus propis pecats, què has fet o què no has fet (50).

»L'home savi no és mogut per la lloança ni pel blasme, així com una gran roca no és moguda pel vent (81).

»Venceu la ira amb la quietud; venceu el mal amb el bé. Venceu l'home gasiu amb generositat; i el mentider amb veritat (223).

»Si un home conquerís en batalla un miler i un altre miler; i un altre home es conquerís a si mateix, aquest seria el més gran guerrer: perquè la més gran de les victòries és la victòria sobre un mateix (103-4).

»En dies passats la meva ment anava errant allà on la menaven el desig egoista, la luxúria o el plaer. Avui aquesta ment ja no erra i és sota l'harmonia del control així com un elefant salvatge que és controlat pel domador» (pàg. 25-26).

«El qui no té pau mental sent una ofensa; el qui té la ment en pau no la sent» (pàg. 27).

«El Cel i la Terra

»El cel és etern i la terra perdurable. Viuen per als altres i no per a ells mateixos; i és per això que viuen llargament.

»Per tant, el savi es posa el darrer, i així és el primer.

»Renuncia a ell mateix i així es manté. És perquè no cerca per a ell mateix, que troba?» Tao Te Ching (pàg. 77).

«Només Una

»Un mestre digué a un guerxo.

»Entra, vés i agafa aquella botella d'allà.

»Quan el guerxo entrà a la casa.

»Li semblà que tenia dues botelles al davant.

»Quina d'aquestes dues botelles digué.

»Voleu que us dugui? Explicau-m'ho ben clar.

»No hi ha dues botelles, digué el mestre, ves.

»No miris guerxo i només en veuràs una.

»Oh mestre, digué, no em renyeu.

»I digué el mestre, trenca'n una de les dues.

»Quan l'una fou trencada, totes dues desaparegueren.

»Igualment la luxúria i la ira fan que un home hi vegi doble.»

Talal'Ud-Din Rumi Masnavi, de la traducció anglesa de R. A. Nicholson (pàg. 85)

«El qui té les seves arrels en Tao mai no serà desaratat. Aquell a qui el Tao abraça mai no serà perdut. La seva memòria serà venerada pels seus fills durant totes les generacions.

»Tingues Tao en tu mateix i seràs u.

»Tingues-lo en una família i la família serà u.

»Tingues-lo en un poble i el poble serà u.

»Tingues-lo en un regne i el regne serà u.

»Tingues-lo al món i el món serà u.

»Així com per un mateix hom pot veure l'U.

»Per la pròpia família hom pot veure una

Família perfecta.

»Pel propi poble hom pot veure un Poble perfecte.

»Pel propi regne hom pot veure un Regne perfecte.

»Pel propi món hom pot veure un Món perfecte.

»Com sé jo que el món pot ésser així?

»Ho sé pel Tao: per la Llum que hi ha dintre meu.»

Tao Te Ching LIV (pàg. 86)

«Això és tot el que podem fer en la vida: fer allò que estam fent de la millor manera que pugem.»

Del llibre *Cartes d'un mestre a un amic*, de J. Mascaró, ed. El Tall, 1993:

«Jo he sentit grans entusiasmes: com no podria jo admirar el vostre? El perill que he vist, després de caminar i ensopegar molt en el camí de la vida, és que de vegades volent fer allò gran que no podem fer, deixam de fer allò petit que podíem fer. El perill dels grans entusiasmes és somniar coses grans, i deixar de fer les coses petites. Allò pagès de “a poc a poc s'encén el foc” és una gran veritat; procurem perfecció en les coses petites, silenci interior, visió calmada del camí, i anem caminant. Si Déu ens dona grans forces, anirem lluny i ens farem amunt; si en tenim poques, no farem gaire carrera, però anirem endavant. Pensem en l'Eternitat i l'Infinit: però mirem el nostre finit espai, i el nostre curt temps. Feina, i silenci! Davant Déu, i davant els homes de seny, crec que el que val és la nostra bona voluntat. No és fer molt, sinó el fer allò que podem fer, segons les forces que Déu i natura ens han donades. Tot això cal meditar-ho; però de veres. Vos ho dic amb amor» (1956) (pàg. 53).

Del llibre *La creació de la fe*, de J. Mascaró, ed. Moll, 1993:

«Hi ha tenir i ésser: possessió i contemplació» (pàg. 34).

«Per ésser feliç has de deixar que el teu veí sigui feliç» (pàg. 36).

«Estimar el teu veí és la manera més sàvia de ser feliç tu mateix. La cooperació és millor que la competició» (pàg. 36).

«Llibertat per crear, no per posseir» (pàg. 36).

«Els valors suprems han d'ésser com a mínim, tan certs com les lleis de la física: hi ha d'haver una llei de gravitació espiritual. Tots nosaltres hem de descobrir aquesta llei» (pàg. 36).

«Quin és el nostre ideal de grandesa? Grandesa d'amor o de poder? I no és l'amor el poder més gran?» (pàg. 38).

«Dia gris, però amb el sol dintre. Confia la teva vida a l'amor. Amb això n'hi ha prou i pot ésser el tot en tot» (pàg. 38).

«L'amor ens permet oblidar-nos nosaltres mateixos» (pàg. 39).

«El poder de l'amor, donat a tots, pot afectar o no els objectes d'amor, però sí que afecta el subjecte» (pàg. 39).

«Com més estim Déu, més conec Déu i millor som com a home» (pàg. 39).

«La gent que estima el Déu de l'amor també estima els altres i estima tota la vida i tota la creació» (pàg. 39).

«L'únic Déu que podem acceptar és el Déu que sentim dintre nostre per experiència: el Déu que ens guia cap a tot allò que és bo, bell i veritable» (pàg. 40).

«Una determinació absoluta és molt silenciosa:

els moviments de la ment s'aturen. No hi ha por, ni excitació, ni còlera. Hi ha sensació de quietud interior i d'unitat interior. L'orgull, l'agitació, la por, i la ira no hi són. Hi ha un estat d'alerta curiós i la ment sembla més desperta que de costum» (pàg. 40).

«Quan amb una ment clara consideram les idees, som en el camí correcte; però quan amb una ment confusa som posseïts per les idees, som en el camí de la foscor» (pàg. 41).

«El riu de la vida pot córrer ràpid o lent, però quan podem veure el fons del riu estam en contacte amb l'eternitat» (pàg. 41).

«La pura consciència no s'hauria de veure afectada per l'experiència: hauria d'observar l'experiència» (pàg. 41).

«El món de la ment és segurament més a prop nostre que el món de la matèria: és al nostre món interior allà on vivim, on té lloc la felicitat o la desgràcia, la pau o l'agitació, la joia o la tristesa, el plaer o el dolor» (pàg. 42).

«Per damunt de tot no tingueu mai por. Millor morir que tenir por. Una vida amb por no val la pena viure-la. La por és un senyal perquè facem alguna cosa i té la seva utilitat: quan ja hi hem fet el que hi podem fer, descansem en pau» (pàg. 44).

«L'amor és una intensitat de la vida» (pàg. 46).

«Som posseïts per les nostres possessions en comptes d'ésser lliures» (pàg. 47).

«Estimam els nostres fills. Si tenen mancances físiques o mentals ens sap greu. Si podem, ajudam. De totes maneres el nostre amor no minva per les seves dificultats. Al contrari, sovint creix. "Jutjam, però no jutjam". No es podrien

estendre aquests sentiments a tots els éssers humans? No és impossible» (pàg. 47).

«No podem negar el so perquè no el veiem; o negar el color perquè no el sentim» (pàg. 49).

«Feliç l'home que pot escoltar discussions amb quietud interior» (pàg. 50).

«L'amor pur és creació i poder» (pàg. 50).

«"Estic fent" és millor que "vull fer"» (pàg. 50).

«Nosaltres ens fem nosaltres mateixos: el nostre caràcter» (pàg. 51).

«L'acció és una necessitat. El pensament sense acció és un luxe» (pàg. 51).

«Tenim el que volem en la mesura que volem el que podem fer» (pàg. 51).

«Si comprem una cosa, no volem la millor? i no hauríem de voler el millor de nosaltres mateixos?» (pàg. 57).

«No és el que els altres són, sinó el que nosaltres som allò que importa: la nostra felicitat o la nostra misèria depèn del que som» (pàg. 58).

«La virtut és felicitat. En una vida moral tot el que dónes se't retorna amb interès» (pàg. 58).

«Quan sorgeixen dificultats, l'home fort esdevé més fort» (pàg. 58).

«El nostre subconscient hauria de rebutjar automàticament molts de pensaments i sensacions incontrolades. Les idees negatives han d'ésser descartades automàticament» (pàg. 58).

«El mal és bé que ha arribat quasi a un extrem,

llum que és gairebé foscor; però mai foscor absoluta» (pàg. 59).

«Necessitam menys fanatisme i més compassió i comprensió.»

«No odiis els homes ni t'hi enfadis, sinó comprèn-los com tractes de comprendre una màquina on ni l'odi ni la ira poden ajudar.»

«L'amenaça no és de l'est ni de l'oest: és de les forces obscures de l'home. Troba-les, coneix-les; esvaeix la seva foscor i naixerà un home nou.»

«Com destruir una idea fixa: no ho proveu. Penseu en alguna altra cosa.»

«Si no puc deixar de beure o de fumar som lliure o som un esclau?» (pàg. 60).

«Quan un home és dolent diu que és bo per a ell mateix! Aquest és el gran engany.»

«Al món fa falta una revolució, una revolució interior, una revolució que canviï el cor i la ment de l'home.»

«Fa falta una nova fe, una fe humana universal.»

«Vivim la nostra vida amb la nostra ment. La nostra vida és una successió de fets mentals. El món de la ment, de la consciència, és més propi nostre que el món de la matèria. Vivim en aquest món» (pàg. 62).

«En la vida interior, tots podem tornar rics.»

«Cada persona ha de resoldre a la fi els seus problemes interiors: tots hem de viure la nostra vida interior.»

«La solució d'un problema és un fet. Com més gran és la pau de la ment, més fàcil és trobar la

solució. Qualsevol preocupació, agitació o temor obstaculitza la solució» (pàg. 67).

«Fa falta imaginació per saber que la nostra imaginació és limitada, així com fa falta intel·ligència per saber que la nostra intel·ligència és limitada» (pàg. 68).

«Com més dónes, més tens.»

«Tingueu joia en allò que sou; i així no us podran prendre el que teniu.»

«El deure de l'home a la terra és trobar-se ell mateix.»

«Com omplir el buit deixat per les idees i les religions tradicionals?» (pàg. 69).

«Necessitam una revolució interior.»

«Compregueu! No enaltiu, ni culpeu ni jutgeu.»

«En la pau de la simpatia i la comprensió estimam ambdues parts.»

«És el futur allò que realment compta en la nostra vida» (pàg. 70).

«Aparta la teva ment de pensaments pertorbadors posant-la en pensaments superiors o diferents» (pàg. 71).

«No som lliures de veure el sol si tancam els ulls» (pàg. 72).

«La nostra vida interior és una creació i una destrucció, la creació de la bellesa, la bondat i la veritat i la destrucció de la lletjor, el mal i la falsedat» (pàg. 88).

*Coloma Cerdà, la serventa de l'oncle avi Guillem Sansó. Mascaró la considerà sempre com una germana, fins a posar el seu nom a la seva filla.
(Arxiu de Joan Maimó.)*

«No cerquis trobar Déu: Mai no l'has perdut. No cerquis trobar el que mai no has perdut.»

«“Què és el que més t'agradaria fer en aquest món?” Just el que estic fent ara.»

«La joia de l'amor atura tots els desigs» (pàg. 90).

«No és el que passa després de la mort el que importa: és el que passa ara, en aquest moment» (pàg. 92).

«Els qui fan mal es fan mal ells mateixos.»

«1. Objectiu de recerca d'un mateix. 2. Bona voluntat universal. 3. Ajuda a tothom» (pàg. 93).

«Els Upanishads ens donen la llum de l'Ésser, el Gita l'amor de Déu, i Buda el camí de la vida.»

«Tots els neguits i ansietats són enganys autoengendrats» (pàg. 94).

«El que compta no és el que has estat sinó el que seràs» (pàg. 100).

«Només aquells que són lliures de desig poden veure-hi. Cada desig és una tensió. L'absència de desig és la relaxació perfecta, el progrés en el camí.»

«El Dhammapada és el camí de Perfecció» (pàg. 101).

«Quan conduïm un cotxe hem d'estar alerta.

»No hem d'estar alerta també quan conduïm el cotxe de la nostra vida?»

«Com podem saber què som? Només ho podem saber amb atenció, concentració, meditació, contemplació i comunió» (pàg. 102).

«Buda vol que tots nosaltres siguem mestres de nosaltres mateixos i que siguem com un escultor que controla la pedra o com un escriptor que controla les seves paraules.»

«En la pregària interior atures tots els moviments de la ment. No desitges res ni esperes

res. Senzillament has d'ésser el que ets.»

«Viu completament el present, de moment a moment, com un infant.»

«Si perdonam i oblidam ara, som lliures de la temptació i del mal ara.»

«Quan tens un dubte, observa el dubte. No facis cap esforç per trobar la resposta. Quan la ment sigui clara la resposta vendrà.»

«Si sents cansament mira si és físic o mental.»

«L'observació és una relaxació.»

«La ment tranquil·la tranquil·litzat altres ments. Tenir la ment tranquil·la vol dir tenir-la silenciosa, mai espantada, ni enfadada ni pertorbada. Amolla les idees inútils així com amolles un pes que tens a la mà» (pàg. 106).

«Atenció, meditació, contemplació i unió són totes les fases de l'amor» (pàg. 107).

«Un home pot renunciar a la Joia d'Ésser pel plaer de tenir: com més té, menys és. “Esforçar-se cap a la perfecció”. Aquest és el gran missatge de Buda» (pàg. 108).

«Com el cuc de seda, hem de teixir la nostra seda i el cuc que hi ha en nosaltres ha de morir per esdevenir una papallona» (pàg. 109).

«“Gràcies per tot”. Aquest és el secret suprem de la felicitat.»

«Dóna als altres el que desitges que et donin: simpatia, comprensió, tolerància, fe, ajuda, bons pensaments, paraules i obres» (pàg. 113).

«L'essència del budisme és no fer-se mal a un mateix ni als altres» (pàg. 114).

«Dóna amor a tots. Als bons perquè són bons, i als dolents per ajudar-los a ésser bons. Els qui són dolents mereixen més amor i ajuda: el malalt necessita un metge més que el sa.»

«La ira no pot aturar la ira, la por no pot aturar

la por, l'ansietat no pot aturar l'ansietat, la guerra no pot aturar la guerra, l'odi no pot aturar l'odi, el foc no pot aturar el foc» (pàg. 116).

«Quan ve un pensament desagradable, deixa'l tot sol: mai no pensis que el pensament és teu. Digues: “succeeix”.»

«Renúncia no és deixar-ho córrer. És deixar caure la càrrega» (pàg. 117).

«No podem canviar el món, però podem canviar el nostre món interior» (pàg. 122).

«Santa Teresa anomena el quart estadi “pregària d'unió”. És la culminació del més alt que l'home pot assolir, anomenat Brahman, Déu, Nirvana, Dhamma, Tao i altres noms.»

«La dolçor d'un amor mutu és la millor ajuda per als sofriments humans» (pàg. 123).

«L'home vol una nova vida, una nova fe, una nova ànima, un nou món.»

«Que l'home dolent torni bo i que el bo tingui pau. Que el qui té pau esdevingui lliure i que el qui és lliure faci lliures els altres.»

«Joia per a tots. Salut per a tots. Pau per a tots. Tristor per a ningú» (pàg. 125).

«El que importa és una experiència interior comprovada per la saviesa de la raó» (pàg. 126).

«El zen és l'element espiritual que es troba a totes les religions.»

«Veritat, bellesa i bondat donen joia.»

«Volem una nova fe basada en els valors més grans percebuts per l'home» (pàg. 127).

«Eternitat no significa més i més temps, Infinit no significa més i més espai, Immortalitat no significa una vida més i més llarga. Són fets espirituals per ésser sentits com a vida, amb el suport de la raó a cada passa i mai contradits per la raó.»

«Buda evità respondre preguntes metafísiques. Veia que aquestes qüestions es responen gradualment només si caminam pel camí.»

«Ens hem de trobar nosaltres mateixos.»

«Estimar és la manera més fàcil d'ésser feliç» (pàg. 128).

«No pensis mai en silenci allò que no t'agradaria expressar en veu alta. Atura els pensaments frívols, inútils o perjudicials.»

«Quan la ment és en pau, no se la pot ferir ni pot ferir els altres.»

«Només vivim quan estimam» (pàg. 133).

«Cada reacció contra la gent és com “empènyer una cosa dins nosaltres contra una cosa dins nosaltres”.»

«Només per mitjà de la meditació, la contemplació, el silenci i la unitat podem conèixer el nostre Déu interior» (pàg. 134).

«Una quietud d'enteniment és el tresor més gran de la vida.»

«Una pintura reflectida a miralls diferents, és una en molts, la mateixa. Així és Déu.»

«La vida és una petita llàntia. La mort és un sol ixent.»

«La meva darrera espurna de vida encén la meva nova vida.»

«Anem cap al darrer llarg somni donant gràcies perquè se'ns ha permès ésser aquí» (pàg. 135).

«Facem un món millor dins nosaltres mateixos» (pàg. 137).

«La natura ens dóna dolor perquè sapiguem que alguna cosa no funciona i intentem corregir-la.»

«Pregària és pau: observar sense pensar. Aquesta pau mena a la joia i té lloc un despertar. Buda significa un que està despert.»

«Felicitat és ésser feliç: és Ésser, independentment de tenir. És com estar sa.»

«En la lluita per la riquesa renunciis a tot per guanyar unes quantes coses» (pàg. 138).

«Imagina't quina és la concepció del color d'una persona nascuda cega» (pàg. 140).

«Les coses sorgeixen al seu moment i al seu moment s'esvaeixen. Això no és motiu de tristor, sinó font de joia» (pàg. 141).

«És l'autorealització dins les nostres circumstàncies el que compta realment. No és el que els altres poden fer, sinó el que tu pots fer el que compta» (pàg. 142).

«L'home modern té poc temps per al pensament profund i la contemplació, i com més alta és la seva posició, sembla que té menys temps per a la contemplació i el pensament profund» (pàg. 143).

«Sigues com un mirall net, que ho veu tot i ho reflecteix tot, però no és destorbat per res» (pàg. 151).

«L'amor és la pedra màgica, que tot el que toca ho converteix en or» (pàg. 152).

«El que els altres fan malament els fa mal; el que jo faig malament em fa mal a mi.»

«El coratge, la pau, la calma i la concentració controlen la por, la ira, l'agitació i la confusió.»

«Tingues amor i tots els problemes de la vida estan resolts. Els teus enemics ja no són enemics, les teves aversions ja no són aversions. Naturalment veus el mal, però el veus amb un rerafons d'amor, un amor que és el rerafons de l'univers» (pàg. 155).

«Fixa la teva ment en l'objectiu, mira clarament el que vols i fes el camí amb amor i amb fe.»

«La llum del nostre sol interior és coberta pels núvols de la nostra ment: com més núvols desapareixen, més podem veure les autèntiques realitats de les coses» (pàg. 158).

«L'amor crema totes les discussions, dubtes, temors, ira, agitació i mort. Dóna certesa, coratge i heroisme, pau, vida i llum» (pàg. 159).

«Els infants són feliços sense cap problema de doblers. Per què oblidam la felicitat natural d'un infant?»

«Si no et conquereixes tu mateix, ets conquerit o bé conquereixes els altres.»

«Fes el que puguis!» (pàg. 173).

BIBLIOGRAFIA

MAIMÓ, J. *Educació i Cultura*, 8-9. UIB, 1989.

– *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la saviesa*. UIB, Palma 1990.

MASCARÓ FORNÉS, J. *Llànties de foc*. Ed. Moll, 1986.

– *La creació de la fe*. Ed. Moll, Palma 1993.

– *Cartes d'un mestre a un amic*. Ed. El Tall, Palma 1993.

– «Ideals educatius al Ceilan modern» (1931). Dins la miscel·lània que prepara la UIB.

MIR, G. *Última Hora*, 26 de març de 1987.

PI I SUNYER, C.; MASCARÓ FORNÉS, J. *Carles Pi i Sunyer-Joan Mascaró, correspondència (1939-1951)*. Fundació Carles Pi i Sunyer, Barcelona 1994.

Ajuntament de Santa Margalida

Consell Insular
de Mallorca

 BANCA MARCH

Universitat de les
Illes Balears

Col·lecció
Homenatges
2

Universitat de les Illes Balears

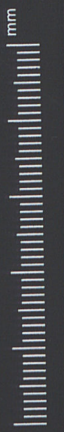
La idea d'educació
de Joan Masó

Resum biogràfic i
selecció de textos:
Margalida Munar

SPAIN
Ref: 101020

colorchecker CLASSIC

x-rite